

ANT

Haftalık Dergi • 28 Kasım 1967 • Sayı: 48 • 125 Kuruş

ASIL SAVAS EMPERYALİZME KARŞI VERİLECEKTİR

HAFTANIN
NOTLARI

Öğretmen direnişi

● Türkiye Öğretmenler Sendikası ile Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu'nun düzenlediği 12. direnme toplantısı Karabük'te yapıldı. Türkaya Atav, Osman Nuri Koçtürk, İsmail Hakkı Kaytanlı ve Cemil Seri'nin de katıldığı toplantıda TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt, «Görünürde bakan ile öğretmenler, öğrenciler çatışıyor. Aslında çatışma daha derinlerde, iş hayatına, ticarete ve devlet yönetimine hakim olan güçlerle milletimizin yoksul çoğunluğu arasında cereyan etmektedir. Hiçbir baskıdan yılmayacak kadar cesur ve birleşik olan öğretmenler mücadeleyi sabırla devam ettiriyorlar» dedi.

Bahkesir'de TİP

● Bahkesir'de TİP gün geçtikçe gelişiyor. Ayvalık, Edremit, Burhaniye ilçelerinden sonra TİP Bahkesir örgütüne bağlı Bandırma İlçesi'nin de kongresi, yeni katılan üyelerin de iştirakiyle yapıldı. TİP Ekişehir İl Başkanı Turgut Kazan'ın başkanlığındaki kongrede Kıbrıs ve NATO'dan ayrılma sorunları üzerinde duruldu. Genel Yönetim Kurulu üyesi Şükran Yurdakul, Amerikan emperyalizmine karşı savaşın TİP çevresinde toplanmakla zafere ulaşacağını belirtti. Kongreden sonra, bir yazısından dolayı halen cezaevinde tutuklu bulunan Bandırma'lı gazeteci TİP üyesi Kemaltin Ural ziyaret edildi.

Gençlik yürüyüşü

● Özel okulların devletleştirilmesini sağlamak üzere TMTF ile Teknik Üniversite ve Teknik okullar öğrencilerinin düzenlediği Ankara yürüyüşü, gençliğin haklı davasını bütün vatandaşlara kabul ettirecek sona erdi. İstanbul'dan itibaren yüzlerce kilometreyi yürüyerek kateden 150 öğrenci Ankara'da tarafından bayraklar, çiçekler, dövizler ve folklor gösterileriyle karşılandılar. Yağmur altında yapılan mitingte de konuşmacılar, özel okulların anayasaya aykırılığını belirterek hepsinin devletleştirilmesini istedikler. Gençlerin büyük mitingi, Âşık İhsan'ın ünlü «Eşitsizlik zincirini kırana dek yürüyeceğiz» türküsü hep bir ağızdan söylenerek son buldu. Gençler, bundan sonra da kapalı salon toplantılarıyla özel okullar konusundaki mücadelelerine devam edeceklerdir.

Mimarların görüşü

● Mimarlar Odasında, Ankara ve İstanbul'da birer basın toplantısı düzenliyerek, sadece ticari amaçlara yönelen özel yüksek okulların yetersiz eleman yetiştirdiklerini belirtti ve hepsinin devletleştirilmesini istedi. Mimarlar Odası, İstanbul Sekreteri Demirtaş Ceyhan, «Özel okullar diye bir problem yoktur» diyen bakana cevap vererek «Bu görüş, Türk eğitimini çıkmaza götürür. Bakan istefaya davet etmek gerekir» dedi.

AP'de kaynaşma

Her bakımdan başarısızlığa sürüklenen Adalet Partisi, bazı yolsuzluk iddiaları dolayısıyla kendi bünyesi içinde de kaynaşmalara sahne olmaktadır. Son olarak Belediye Meclisi üyelerinden AP Beşiktaş İlçe Başkanı Süleyman Selkesen, AP Üsküdar İlçesi Üyesi Ülfet Dergezer ve AP Eminönü İlçe Başkanı Suat Yalçın Güzel Konutlar Yapı Kooperatifi'nde, İl Genel Meclisi Üyesi Rıfık Özdoğan da Bilezikçi Çiftliği'nde bazı yolsuzlukları olduğu iddiası ile İl Haysiyet Divanı'na verildiler. Bu arada, gelecek yıl yapılacak mahallî seçimler için de, bazı menfaat hesapları dolayısıyla şimdiden adaylıklar üzerinde yoğun bir faaliyete girilmiş. Bir kısım AP'liler, önümüzdeki dönemde AP'nin İstanbul Belediye Başkanı adayı olarak Menderes'in «bebek davası» sanıklarından Dr. Fahri Atabey'i ileri sürmektedirler. Menfaat çalışmalarını yüzünden AP'de yakında daha büyük kaynaşma bekleniyor.

MP Kongresi

● Millet Partisi Büyük Kongresi, Bölükbaşı'nın yeniden liderliğe seçilmesiyle sonuçlandı. Kongrede bazı delegeler, Amerika'nın Türkiye üzerindeki oynadığı oyunları ortaya koyarak antiemperyalist görüşleri dile getirdiler. Genel Başkan Bölükbaşı da konuşmasıyla antiemperyalist bir çizgide olduğunu ve gerçekten milliyetçi bir politikacı olduğunu gösterdi.

ANT'nin davaları

● Cumhuriyet Savcısı, ANT hakkında iki soruşturma ve bir dava açtı. Çetin Altan'ın «Bornova Savcısı, lütfen dinleyiniz» başlıklı yazısını yeniden yayınladığımız için sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar hakkında açtığı soruşturmada Savcılık, bu yazının Millet Meclisi'nde aynen okunmasının suç sayılıp sayılamayacağını henüz tesbit edemedikleri için T.C.K.'nın 142. maddesine göre soruşturma açtığını bildirdi. Oysa, Çetin Altan'ın ANT'ta yayınlanan bir yazısında da belirtildiği gibi, Meclis'te okunan bir yazının suç sayılması gerekmektedir. Öte yandan, Can Yücel'in ANT'ta yayınlanan «Rotary Club'de bir ismi fail» başlıklı yazısından dolayı da Can Yücel ve Yaşar Uçar hakkında T.C.K.'nın 159. maddesine göre «hükümetin manevî şahsiyetini tahkir ettikleri» iddiasıyla soruşturma açılmıştır. Yine yazarlarımızdan Yaşar Kemal'in «İşgal Toprağı, Kurt Köpeği» başlıklı yazısından dolayı Yaşar Kemal ve Yaşar Uçar hakkında T.C.K.'nın 312. maddesine göre, «sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik ettikleri» iddiasıyla Cumhuriyet Savcılığı Toplu Basın Mahkemesi'nde dava açmıştır. Bunlardan başka, Cumhuriyet Savcılığı hafta içinde cezp çıkartarak Doğan Özgüden, Yaşar Kemal ve Yaşar Uçar'ı soruşturmaları hangi yazarlardan dolayı açıldığı henüz bilinmemektedir.

Kıbrıs Mitinginde Amerikan bayrağı yakıldı...

İstanbul'da onbinlerce kişinin katıldığı Kıbrıs mitinginde Amerika şiddetle suçlanmış, bu arada bazı gençler, Dolmabahçe'de bir Amerikan motorunda asılı bulunan Amerikan bayrağını indirerek yakmıştır. Amerikan bayrağını yakıtları iddiasıyla dergimiz yazarlarından Âşık İhsani ile iki genç polis tarafından nezaret altına alınmış ve adliyece sevk edilmiştir. Nöbetçi Asliye yargıcığında yapılan duruşmada tanık olarak dinlenen 30 kadar polis, ifadelerinde çelişmelere düşmüşler, sanık müdafileri ise, bayrağı yırtılan devlet şikâyetçi olmadıktan, savcının davacı olamayacağını söylemişlerdir. Neticede, 27 Kasım Pazartesi günü Birinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde tutuksuz olarak yargılanmak üzere Âşık İhsani ve iki genç serbest bırakılmışlardır.

DTCF'de baskı

● Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde solcu gençlere karşı baskı gün geçtikçe şiddetlenmektedir. Son olarak Talebe Cemiyeti seçimlerine sosyalistlerin ve Ortanın Solu grubunun ayrı listelerle katılması Fakülte Yürütme Kurulu'na engellenmiştir. Yürütme Kurulu, Anayasa'da geçen «Sosyal Devlet» teriminin «Sosyalist Devlet» terimi şeklinde benimsenmeyeceğini, böyle bir isim ve ismin getirdiği pankart ve düşüncelerle seçime katılmanın mümkün olmadığını ileri sürmüştür. Ortanın Solu grubunun seçime sokulmamasının gerekçesi de şöyledir: «Ortanın Solu, belli bir doktrin olmayıp siyasi bir partinin sloganı olduğu için böyle bir isimde ve bu ismin getirdiği düşünceye uygun pankart ve fakülte için propaganda yayınları ile seçime katılmak, talimatnamenin 2 nci maddesine aykırıdır. Olay öğrenciler arasında büyük tepki yaratmış, «Sosyalist Grup», Dekanlığa dilekçe vererek, «Nîçin Sosyalist Grup?» sorusunu cevaplandırmış, Fikir Kulüpleri Federasyonu da bir bildiri ile olayı protesto etmiştir.

Yıldız'ın açıklaması

● TİP İl Başkanı Saban Yıldız, bir açıklama yaparak, geçen sayımızda Haysiyet Divanına verilen TİP'liler arasında ismi açıklanan Saban Yıldız ile ilgili olmadığını, adı geçen şahsın Beyoğlu İlçesi'ne mensup bir üye olduğunu bildirmiştir.

İşçi kıyımı

● Yeni çıkan 931 sayılı İş Kanunu'nun işçiler aleyhinde getirdiği hükümler, işverenler tarafından insafsızca kullanılmaya başlanmıştır. CHP İstanbul İl Başkanı Ali Sohtorik'in İdare Meclisi Başkanı olduğu Türkiye Genel Sigorta A. Ş.'nde Büro İş Sendikası üyeleri, birbiri ardına işten çıkartılmaktadır. Büro İş Sendikası, yayınladığı bir bildiride, «İçinde bulunduğumuz günlerin bilanço devresine rastlamış olduğu dikkate alınrsa, şirketin personele en fazla ihtiyaç duyduğu bir zamanda dahi sendikamız üyelerine ne derece husumet duyduğu daha iyi anlaşılır. 931 Sayılı Kanunun verdiği yetkiyle, sendikacı ve sendikasız işçiler, kıy kıyama uğramayıp, harp hali denmeyip emeklerinden edilmektedir» demektedir.

AA'nın gafı

● Johnson'un temsilcisinin Türkiye'ye geldiği gün Ankara'da yapılan Amerikan aleyhtarları gösterilere katılan gençlerin solcu olduğunun Anadolu Ajansı tarafından bildirilmesi, AP içinde furtuna yaratmıştır. 23 Kasım tarihli AA bülteninin 30 numaralı haberinde, «Kızılay'da bazı solcu gençlerin de bulunduğu topluluk USİS önünde gösteri yaparak, özel temsilcinin Ankara'ya gelişini protesto etti» denmesi üzerine gösterilerin düzenleyicisi olan AP ve CKMP'li gençler, küplere binmişler ve Sökan'a telefon ederek eseflerini bildirmişlerdir.

Ayaklanma

● Hindistan Başbakanı İndira Gandhi'nin Kalküta eyaletinin komünist hükümetini azletmesi büyük kaynaşmalara yol açtı ve Hindistan'da yer yer ayaklanmalar oldu. Başbakan'ın bu hareketini protesto etmek amacıyla ayaklanan büyük bir halk kitlesi, Kalküta yakınlarındaki Panihatti kasabasında bir demiryolu merkezine saldırdı. Güvenlik polisi, katabalığı ancak üzerlerine ateş açmak suretiyle dağıttı. Öte yandan Kamarhatti'de grev halindeki işçiler greve katılmayanlarla boğaz boğaza gelirken, gençlik kuruluşları yayınladıkları bildirilerle halkı direnmeye ve greve davet ettiler. Gandhi Hükümeti, gençliğin hareketine münhal olmak için bütün ortaokul ve liseleri kapatmak yolunu tuttu. Olaylar sonunda beş kişi öldü, yüzlerce kişi yaralandı ve 800 kişi nezarete alındı.

DİSK'in mesajı

● Kopenhag'ta toplanan Russell Mahkemesine Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına Genel Başkan Kemal Türkler bir telgraf göndererek, «Ezilen ulusların özgürlükleri, bağımsızlıkları adına giriştiğiniz mücadeleyi bütününle benimsiyor, ona sahip çıkıyoruz. Şuna inanıyoruz ki, Vietnam'da Amerika'nın yoksul halklara karşı sürdürdüğü savaş, aslında bütün dünya uluslarının emperyalizm sömürsünden kurtulmak amacıyla karşı koymaları gereken bir savaştır» dedi.

DOĞAN ÖZGÜDEN

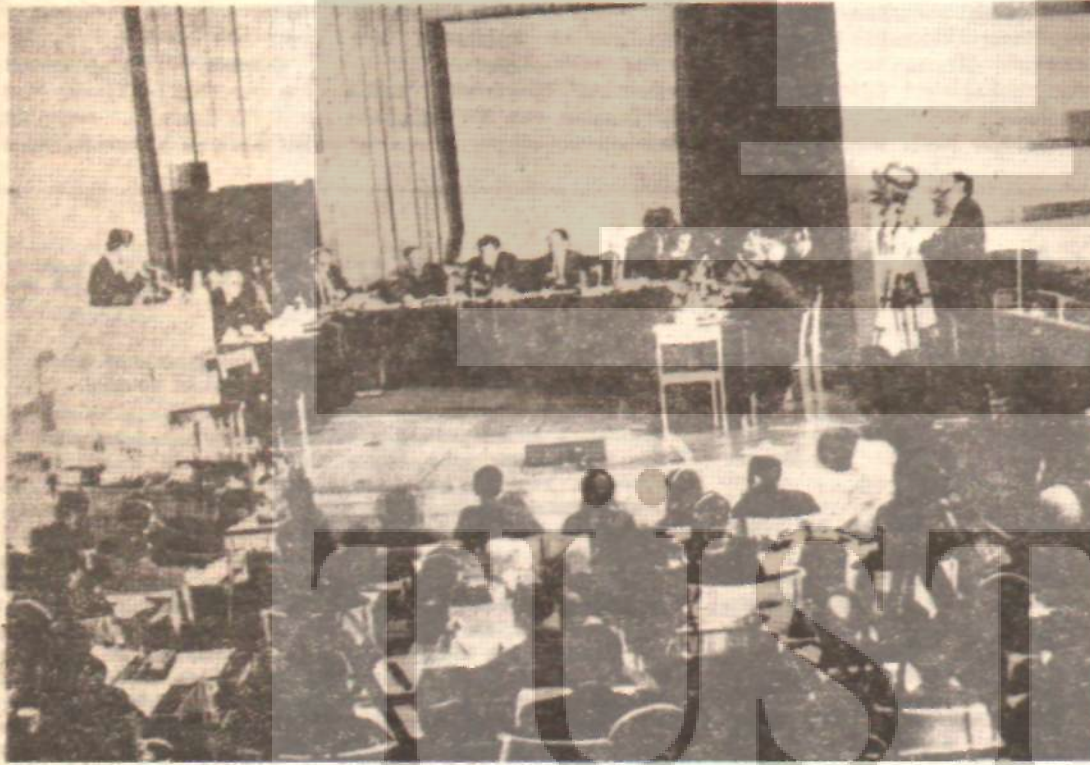
HAFTANIN YORUMU

Asıl savaş emperyalizme karşı verilecektir !

Geçtiğimiz yedi günde Meclisin Hükümete tanıdığı yetkiye dayanarak girişilen askeri faaliyet Türkiye'yi savaşın sınırına kadar getirmiş; ancak hafta, savaşı önlemek üzere girişilen yoğun bir diplomatik faaliyet içerisinde kapanmıştır. Dergimizin başkaya verileceği gün gelen haberlere bakılırsa, NATO'nun dışı üyelerinin giriştiği arabuluculuk çalışmaları sonunda Yunan Cuntası, Türkiye'nin isteklerini zaman içinde karşılamayı kabul etmiş, buna karşılık Türk Hükümeti oyalayıcı vaatlerle yetinmeyeceğini, kesin olarak «evet» yada «hayır» cevabı beklediğini bildirmiştir. «Evet» yada «hayır», bir başka anlamda «barış» yada «savaş» demektir. Yani, istekleri kesinlikle kabul edilmediği takdirde Türk Hükümeti Kıbrıs'a çıkartma yapacak ve adada fiili durum yaratacaktır. Güneyde ve Trakya sınırında sürdürülen askeri hazırlıklarla Demirel Hükümeti bu hususta kararlı olduğunu göstermek istemektedir. Ancak, Yunan cevabı için kesin bir mehlil verilmemiş olması ilk fırsatı kaçırarak diplomatik müdahalelere imkân veren Demirel İktidarının bir savaşı gerçekten göze alıp alamayacağı konusunda haklı şüpheler uyandırmaktadır. Çıkartmanın bugüne kadar ertelenmiş olması da bu şüpheleri kuvvetlendirmektedir.

Kaldı ki, bu kadar büyük bir gecikmeden sonra, Amerika'nın ve NATO'nun muhalefetine rağmen bir çıkartma gerçekleştirilse bile, savaş sonuçlarının Türkiye için hayırlı olacağını iddia etmek oldukça güçtür. Geçen yazımızda da belirtmiştik, tekrar söylüyoruz: Az gelişmiş ülkeler arasında çıkacak çatışmalardan yararlananlar, sadece o ülkeleri bu çatışmalara sürükleyen emperyalist ülkeler olacaktır. İngiliz emperyalizmi, bağımsızlığa kavuşan bütün az gelişmiş ülkelere nifak tohumlarını ekerek ric'at etmektedir. Pakistan — Hindistan, İsrail — Arap savaşları bunun en son örnekleridir. Kıbrıs'ta da Türk ve Rum topluluklarını birbirine düşman ederek adaya bağımsızlık veren İngiltere, ektiği nifak tohumunun meyvelerini Amerika'ya armağan etmiştir. Amerika «üslerden arınmış bağımsız federatif Kıbrıs»ın yaratılmasını önlemek için bu memnu meyveyi kullanmaktadır.

Savaş yada barış seçimi karşısında bulunan Türkiye, yakın tarihin verdiği dersler ortada iken bu emperyalist oyununa gelmemelidir. Son iki haftanın olayları Türkiye için, kesin zaferle sonuçlanacak bölgesel bir askeri harekâtın sağlayacağı faydalardan çok daha büyüğünü sağlamıştır. Bu, emperyalist Amerika ile NATO'daki ortaklarının Türkiye'ye karşı oynadıkları kirlil oyunların «sokaktaki adam» tarafından bütün çıplaklığıyla anlaşılmış olmasıdır. Eğer bugün bir «savaş» söz konusu ise, asıl savaş emperyalizme karşı verilecektir. Bu savaşın ilk adımı da, süresi önümüzdeki yıl sona erecek olan NATO'ya milletçe «hayır!» demektir. Hiç şüphe yok ki, bugün bir referandum yapılsa, ezici çoğunluk, bu uluslararası istismar ve cinayet şebekesine artık «hayır!» diyecektir. İkili anlaşmalara «hayır!» diyecektir. Ve Amerika'ya «hayır!» diyecektir. «Sokaktaki adam» bu bilince varduktan sonra Türkiye'nin savaşı bölgesel bir savaş değil, emperyalizme karşı evrensel bir savaş olacaktır.

Russell Mahkemesi yine toplandı

Vietnam savaş suçlularını yargılamak üzere Russell Mahkemesi Kopenhag yakınlarındaki Roskild'de toplanmıştır. Vietnam'a savaş suçlarını yerinde tesbit etmek üzere giden Tahkikat Komisyonu Başkanı TİP Lideri Aybar, Kıbrıs gerginliği dolayısıyla Türkiye'den ayrılamadığı için toplantıya katılamamıştır. Ünlü Fransız düşünürü Jean Paul Sartre'in başkanlığında yapılan duruşmalarda önce Vietnam ve Laos'a giden Tahkikat Komisyonlarının raporları okunmuş, daha sonra savaş kurbanları ile tanıkların ifadeleri dinlenmiştir. Mahkemede ayrıca önemli Amerikan şahsiyetleri de tanıklık etmişlerdir. Bu oturumda, Amerika'ya Vietnam savaşında kullanılmak üzere napalm ve fünyeli bombalar satan Federal Almanya'nın «Savaş suçlusu» sayılıp sayılmayacağı da incelenmektedir.

Güney sahillerinde «En Uzun Gün» ve sonrası...

Telefonla yapılan çağrı üzerine soluk soluğa Genelkurmay'a koşan gazeteciler, karşılarında gözleri çakmak çakmak, sinirli bir Albay bulmuşlardı. Albay, doğrudan doğruya konuya girerek, «Beyler, olmaz böyle şey» demişti, «Yunanistan'ın Türkiye'ye casus yollamasına lüzum kalmadı. Türk gazeteleri ordunun hareketini ve en mahrem bilgileri büyük bir sorumsuzluk içinde yayımlıyorlar. Haberler, milli menfaatler düşünülerek verilmeliydi...»

Genelkurmay sözcüsü haklıydı. Gerçekten de, gazeteler, tiraj sağlayabilmek için yazılması sakıncalı şeyleri dahi yazmakta tereddüt etmemişler, hattâ uydurma haberleri manşetlerde vermişlerdi. Meclis'in Hükümete savaş yetkisi vermesi üzerine «Türk Ordusu Savaşa hazır» diye manşet çeken sekreterler, çıkartma bir türlü gerçekleşmeyince okuyucu avlayabilmek için uydurdukları başlıklarla komik durumlara düşmüşlerdi. On gün önce hareketin an meselesi olduğunu yazan gazeteler, on gün sonra «12'ye 5 kala» diye manşet çekerek yelkovanları ve akrepleri geriye doğru çalıştırıyorlardı.

Ne var ki, gazeteciler bu sorumsuz davranışta yalnız da değillerdi. Savaş kararını uygulamakla görevli kimseler de her gün yeni bir sorumsuzluk örneği veriyorlardı.

Devlet radyosu dahi, milli güvenlik bakımından tehlikeli yayın yapmak durumuna düşmüştü. Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün Türkiye radyolarıyla yayımlanan hava raporlarının düşman için pek değerli bir askerî bilgi olduğu ancak bir hafta sonra farkedilebilmişti.

Yunanistan ve Kıbrıs Rum yönetimi, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne başvurup Türk jetlerinin ülkeleri üzerinde uçuşlar yaptığını ileri sürerken Türkiye bunu reddediyor, buna karşılık Kıbrıs Cumhuriyeti Yardımcısı Dr. Fazıl Küçük şu demeci verebiliyordu:

«Jeller bize cesaret verdi...» Emperyalistlerin çıkar oyunları yüzünden Kıbrıs'ta birbirine düşman iki topluluk durumuna getirilen Türk ve Rum halkları arasındaki çatışma, sonuçta Türkiye ve Yunanistan'ı savaş platformunda karşı karşıya getirmişti. Millet Meclisi'nin verdiği «Yunanistan ile savaş» kararı sosyalistler de dahil, bütün politikacılar tarafından hararetle tasvip edilmiş, en gerçekçi yazarlar dahi Yunanistan ile savaşa girilmesi için Demirel'i teşvik edici yazılar kaleme almışlardı.

Yurt içi gezisini iptal ederek Ankara'ya döndüğünün ertesi günü Çankaya'da Johnson'un mektubunu bulan Cumhurbaş-

Bir Türk savaş gemisi

kânı Sunay, hemen Başbakan'ı, Dışişleri Bakanı'nı, Genelkurmay Başkanı'nı ve kuvvet komutanlarını toplantıya çağır-mıştı. Toplantıda hava kuvvetlerine bağlı jetlerin keşif uçuşlarına başladığı bildirilmiş ve Johnson'un mektubunun bir «tavsiye»den öte gitmediği konusunda görüş birliğine varılmıştı.

Aynı gün Yunanistan'a verilmek üzere bir nota hazırlanmış ve Kıbrıs'taki Yunan askerlerinin geri çekilmesi, tahrip edilen Türk köyleri için tazminat ödenmesi, kuvvet dengesinin sağlanması ve Gri-vas'ın görevden alınması istenmişti. Bunun üzerine Gri-

vas Atina'ya çağırılmış, Atina Büyükelçimize zararların tazmin edileceği bildirilmiş, fakat Kıbrıs'taki Yunan askerlerinin geri çekilmesi konusuna değinilmemişti.

20 Kasım Pazartesi gecesi geç saatlere kadar süren Bakanlar Kurulu toplantısında Salı sabahı Kıbrıs'a çıkartma yapılması karar altına alınmıştı.

«En uzun gün» olarak nitelendirilen 21 Kasım Salı sabahı şafak sökerken çıkartma yapılması beklendiği halde gazetelerin Mersin ve İskenderun muhabirleri öğleye doğru şu haberi geçmişlerdi:

«Sabaha karşı başlayan şid-

detli fırtına, gün doğarken had safhaya varmış ve limanlardan çıkan gemiler Domuzburnu'ndan geri dönmek zorunda kalmışlardır.»

En uzun gün tüfekler patlamadan son bulduktan sonra da vatandaşlar hemen her gün «çıkartma» haberini görmek heyecanıyla gazetelere sarılmışlar, fakat zorlama manşetlerden başka birşeyle karşılaşmamışlardı. Bu durum karşısında ilk günlerin heyecanı yerini soğukkanlılığa terk ediyor ve kafalarda bazı sorular belirliyordu:

«Demirel Hükümeti acaba çıkartmadan vaz mı geçmişti?»

CEMAL TURAL

Attığı adımı geri almak, Başbakan da olsa, bir politikacının «siyasi mevta» olmasını gerektirirdi. Demirel'in kendisi «Kıbrıs'a çıkartma yapacağız» sözünü kullanmamakla beraber her davranışıyla bu söz-lere mühürünü basmıştı.

Gerçi silahlı kuvvetlerin savaş hazırlığı devam ediyor, birlikler oradan oraya nakletiliyor, gazetelerde komando elbiseleri giydirilmiş erlerin ve mevzilenmiş topların resimleri yer ahyordu, Demirel'in bakanları da «Hükümet muhakkak Kıbrıs'a çıkartma yapacaktır» sözünü ağızlarından düşürmüyorlardı ama, hafta sonunda savaş havası adanıklı tavsamış, Ankara, Atina ve Lefkoşe yoğun bir diplomatik faaliyete sahne olmaya başlamıştı.

Kıbrıs'a yapılacak çıkartmanın bir Türk - Yunan Savaşı'na dönüşeceği muhakkaktı. Bir Türk - Yunan Savaşı'ndan

Sovyetler, Amerika'yı ve Cunta'yı suçluyor...

Sovyetler Birliği Büyükelçisi, geçen hafta Türk Hükümeti'ne kendi hükümetinin Kıbrıs konusundaki görüşünü yansıtan bir mesaj vermiştir. Büyükelçi Smirnov, bu mesajın metninin, gazetelerde yayınlanan şekilden farklı olduğunu söylemiştir. Sovyet Hükümetinin gazetelerde tam metni yayınlanmayan mesajı şöyledir:

«Son zamanlarda Kıbrıs'ta durum çok ciddi bir hal almıştır.

Durumun ciddileşmesine, 15 Kasım'da Kıbrıs'ta Türklerle Rumların karışık oldukları bir bölgede Kıbrıs Millî Muhafız Teşkilâtı'na bağlı birliklerle Kıbrıs Türkleri arasında patlak veren silahlı çatışmanın yol açtığı herkeşçe bilinmektedir. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin topraklarında ve Cumhuriyetin egemenliği altında bulunan Yunan kuvvetleri de bu silahlı çatışmaya katılmışlardır. Yunan birlikleri ve Kıbrıs Millî Muhafız birliklerine, Yunanistan'daki gerici militarist çevrelerin kuklası General Grivas kumanda etmektedir. Top ve başka silahlarla desteklenen askerî hareket, aralarında sivillerin de bulunduğu birçok kişinin ölümü ile sonuçlanmıştır. Kıbrıs'taki silahlı çatışmalar, şimdi durdurulmuşsa da bölgede hâlâ gerginlik görülmekte ve Kıbrıs Cumhuriyeti'nin egemenliği ve bağımsızlığı ile Doğu Akdeniz'in barış ve güvenliğine yönelik tehdit gittikçe büyümektedir.

Yunan Ordusu, alarm durumuna geçirilmiştir. Atina'daki genel subaylar, Kıbrıs'ın içlerine aşıkça müdahaleyi masur görebilmek için kışkırtıcı niteliği açık olan demeçler vermekte-

dirler. Kıbrıs'ta geçen son olayları Yunanistan'daki gerici çevrelerin politikasından ayrı düşünme imkân yoktur.

Dış kuvvetler de Kıbrıs devletinin bağımsızlığı ve toprak bütünlüğünü askerî yollardan ortadan kaldırmak için uzun süreden beri planlar yapmaktadırlar. Ve sözumona Enosis yolu ile Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakını sağlamlaştırmaktadırlar. Hâlen Yunanistan'da iktidarda olan askerî çevrelere ve onların Kıbrıs'taki ajanları, Kıbrıs adasının tamamını bir NATO savaş üssü haline getirmek için çaba harcamaktadırlar. Ve Yunanistan'da uyguladıkları aynı caniyane tedbir metodlarını Kıbrıs'taki demokratik güçleri ortadan kaldırmak için de kullanmaktan geri kalmamaktadırlar. Bu karışıklıkta Türk Hükümeti, adada durumun gerginleşmesi ve Türk toplumunun çıkarlarının da söz konusu olması üzerine bazı tedbirler almıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri alarm durumuna geçirilmiş ve bazı birlikler Kıbrıs'a muhtemel bir çıkartma için hazırlanmışlardır. Türk gemileri de Kıbrıs çevresinde dolanmaktadır. Bu gelişmeler, Kıbrıs'ta durumun gerginleşmesinin doğrudan doğruya NATO çevrelerinin planları ile ilgili olduğunu ortaya koymaktadır. NATO, Kıbrıs halkının çıkarları, hürriyeti ve bağımsızlığı bahasına bu askerî blok üyeleri arasında başgösteren anlaşmazlığı yenmeğe çalışmaktadır. Amerikan politikasını açıklayan Amerikan resmi çevrelerinin demeçleriyle sızan çevrelerin demeçleri arasındaki fark da görülmektedir. Amerika'nın barıştırma politikası ve Amerikan Hükümeti'nin aldığı klâsik tedbirler, Kıbrıs devletinin iç işlerine müdahaleden başka birşey değildir. Ayrıca adada durumun gerginleşmesine yol açmıştır. Yunan subaylarının Kıbrıs'ta Amerika'nın eiklî ve desteği olmadan hareket ettiklerine inanmak çok güçtür. Zira,

Tansel bir jet uçağına biniyor

TOPALOĞLU

da en fazla zararlı çıkacaklar, yine bu iki ülke olacaktı. Çünkü, Johnson bir yandan her iki ülkenin Devlet ve Hükümet Başkanlarına itidal tavsiye eden mektuplar gönderirken, Amerika'nın Lefkoşe Askeri Ataşesi Albay Parker, Gri-

vas'ı Atina'ya uğurlamak için hava alanına kadar geliyor ve elini sıkıyordu.

Nota ile Atina cuntasını açmaza düşürmüş gibi görünen Demirel iktidarı bir bakıma kendisi de açmaza düşmüştü. «Üslerden arınmış bağımsız federatif bir Kıbrıs» için Makarios yönetimi ile görüşmek varken bütün dünyanın nefretini üzerinde toplayan gayrimişrû faşist Yunan Cuntası ile masaya oturma hatasını işleyen Demirel, toplantı açıldığında önüne sürülen «Enosis» tezini elinin tersiyle itip toplantıyı terketmemekle de bugünkü buhranın temelini atmıştı.

Grivas'ın giriştiği katliamdan sonra derhal çıkartma yapmak fırsatını kullanamayan Demirel iktidarı, zaman biraz uzayınca bütün dünyayı «çıkartma teşebbüsü»nün karşısında bulmuştur.

Kıbrıs buhranının bu içinden çıkılmaz duruma gelmesinde en büyük rolü oynayan Amerika da sureti haktan görünerek derhal müdahale etmiş; başlangıçta sadece «itidal» tavsiyesinde bulunmakla yetinen Başkan Johnson, en sonunda özel temsilcisi Cyrus Vance'ı bir askerî jet uçağı ile

Bağımsızlık ve Kıbrıs

Yaşar Kemal

Yirminci yüzyılda bir millet için her şeyin başı bağımsızlıktır. Bağımsızlığın yitirmiş bir milletin büyük çıkışlar, olumlu işler bekleyemezsiniz. Günlerden bu yana Kıbrıs üstüne bir savaş sözüdür tutturmuş gidiyoruz. Savaşta biz galip gelsek de, Yunanlılarla bir savaşta galip geleceğimizi biliyoruz, acaba Kıbrıs için istediğimizi elde edebilecek miyiz? Dökülen kan boşa gitmeyecek mi? Savaşı düşündüğümüz kadar savaşın sonuçlarını da çok iyi düşünmek zorundayız.

Kıbrıs çıkartma yapmayı daha önce de denemiştik. Amerika dostumuz bunun önüne geçmişti. Yeni bir çıkartmada gene önümüze çıkmayacak mı? Haydi çıkmadı diyelim, Yunanlılarla bugün çıkacak bir savaş Amerikalıların işine yaramayacak mı? Amerika'ya rağmen ne biz savaş açabiliriz, ne de Yunanlılar... Bir savaş içinde Amerika'nın bu işte ne gibi bir menfaati var, bunu da iyi hesaplamamız gerek. Dünyanın bir bölgesinin mutlak hâkimi, güçlü devlet Amerikanın gerçek tutumu nedir bu işte, bunu da çok iyi bilmemiz gerek.

Dün 6. filoyla Kıbrıs yolunu kapatan Amerika bugün niçin kapatamaz? Amerika ilişkilerimizde bir değişiklik mi oldu? Amerika'ya Demirel'in ilişkilerinde bir değişiklik mi oldu? Bunu hiç sanmıyoruz. Demirel gibi yetişmiş, Demirel biçiminde iktidara gelmiş bir politikacının Amerika'ya ilişkilerinde bir değişiklik yapabileceğini sanmak bence biraz hayal gibi geliyor. Mümkün değildir diyemem, politikada her şey mümkündür. Hele Demirel tipi politikacılar için her şey mümkündür. Fakat bu mümkün olana bel bağlamak ne derece doğru olur, orası da hiç bilinemez.

Kıbrıs'ta savaş bir emrivakî midir. Bu emrivakîyi kabul etmek için de sonuç için dikkatli ve hazırlıklı olmalıyız. Sonra bu savaştan Türk halkı ve Kıbrıslı Türkler ne kazanacaklar?

Bunca kan döküldükten sonra ya elimize hiç bir şey geçmezse? Açık konuşmak gerek. Bir bölgenin politikası, girdisi çıkışı bir milletin çıkarlarını emrindeyse, yani sömürgeci Amerikanın emrindeyse, gene onun çıkarlarını dediği olmayacak mı? Hep sorular soruyorum, korkuyorum ki, dökülen kanlar Amerikanın faydası için akması? Aksi halde 6. ne filo Akdeniz'de Türk donanmasına karşı çıkmaz mı? Başka bir hesap daha var, biz Kıbrıs'a çıkartma yapar, Yunanlılarla döğüşürüz. Bu savaş da Amerika'ya rağmen olur. Karşı koymasına rağmen olur. Sonucu da sömürücü Amerikanın değil, Türk milletinin lehine olur. Ya taksim olur, ya da federatif Kıbrıs bağımsız, tam bağımsız bir devlet olur. Bunun ikisi de Amerikanın işine gelmez. Böyle bir sonuca Amerika izin vermedi, diyelim. Ya ister istemez verdi, diyelim... Amerika'ya karşı karşıya geldik, diyelim. Amerika'ya o zaman Demirel ipi koparmayacak mı. Demirel buna razı gelir mi?

Amerika Kıbrıs'ta taksime taraftar olmadı, kolaylıkla da olmaz. Hele Kıbrısın bağımsızlığını hiç istemez. Bizim Kıbrıs'ta döğüşmemiz de, bunlar için döğüşeceğiz, bu ister istemez Amerikan'a karşı, onun faydalarına karşı bir döğüş olur. Döğüş bu sonuç için değilse, o zaman Kıbrıs'ta dökülecek kanlar kimin işine yarayacak? Eğer barışsever Türk halkı, barışsever Mustafa Kemal gençliği ve barışsever milletimiz bir savaşa girmek zorunda kalırsa, sonucu kendi lehimize çevirmek için elimizden her geleni yapmalıyız. Bu elimizden her gelen de sömürgeci Amerikadan kopmaktan başka bir şey olamaz. Amerika'ya ilişkilerimiz böyle sine sürüp gittikçe, Kıbrıs sorunu lehimize hiç bir şekilde halledilemez. Savaşta da barışta da... Önce milli bağımsızlığımız ve Mustafa Kemal politikasına döñüş... Kıbrıs sorunu için tek çıkar yol...

apar topar Türkiye'ye göndermiştir. Vance, 1964 çıkartma teşebbüsünde olduğu gibi bu defa da NATO'nun Türkiye'ye verdiği silâhların Kıbrıs çıkartmasında kullanılmayacağını münasip bir lisanla Demirel'e bildirmiştir.

Amerika'nın Kıbrıs çıkartmasına müdahale etmesini önlemek için Demirel iktidarı, Türkiye'de bundan önce de çok denenmiş bir takım teraplere başvurmuştur. Johnson'un özel temsilcisinin Ankara'ya geleceği gün İçişleri Bakanı Sükan bir demec vererek halkı, «Zarar ve ziyana yol açmamak şartıyla gösteriler düzenlemeye» teşvik etmiş, ardından da özel araçlarla yüzlerce genç Esenboğa hava alanına taşınmıştır. Cyrus Vance'a da aleyhte gösteriler yüzünden Esenboğa'ya inmesinin mümkün olmadığı, bildirilmiştir. Mürted Hava Alanı'na inen Vance, arka yollardan kaçırılarak Amerikan Büyükelçiliği'ne götürülmüş, bu sırada Esenboğa'dan dönen gençler, Kızılay'da Türk - Amerikan Bankası'nın, Pan - Amerikan uçak şirketinin ve Amerikan Haberler Merkezi'nin camılarını polislerin gözleri önünde kırmışlardır.

Johnson'un temsilcisine Kıbrıs için öne sürülen şartlar tekrarlanmış ve «Görüyorsunuz, Amerika'nın tutumu Türkiye'de aleyhte bir hava yaratmış. Bunu önlemek mümkün

değil. Eğer Amerika baskını sürdürür ve çıkartmayı önerse Türkiye Hükümeti çıkacak olayların sorumluluğunu kabul etmez» denilmiştir.

Bu arada Dışişleri Bakanı Çağlayangil de, Amerika ve Kanada elçileriyle yaptığı görüşmede Türk Hükümeti'ne yapılan baskıdan şikâyet ederek «Baskılar karşısında Hükümetim çekilir ve durumu dünya ve Türk kamuoyuna açıklar. Bu açıklamada, Amerika'nın iç işlerimize karıştığını söyleriz. Bundan sonra Türkiye'de doğacak olaylardan sorumlu olursunuz.» demiştir.

Nitekim, bir süre sonra Hükümet çok yakın yüksek tirajlı bir gazetede Amerika aleyhinde manşetler görünmeye başlamıştır.

Demirel iktidarı bu çıkışlarla, halkoyunda «çıkartma yapamamasını» mazur göstermeye çalışmaktadır. Oysa, Amerika'nın dümensuyunda bulunan ve NATO ile bağımlı olan bir iktidarın Kıbrıs konusunda silâhlı bir müdahalede bulunmasının kolay olmadığı, gerçekleri görmesini bilenler tarafından zamanında söylenmiştir.

Çıkartma ile birlikte patlak verecek olayların başında yalnız ve yalnız Yunanistan'dan gelecek bir saldırıya hesaba katanlar, Ağustos bombardımanının durdurulması nede-nini akıllarına getirmemişlerdir. Bombardımanın durdurul-

ma sebebi, Rum kuvvetlerinin ablukası altında bulundurulmuş yüzlerce yakın Türk köyünün yakılması tehdidi idi. Bu tehdit hâlâ vardır ve silâhlar patladığı anda Kıbrıs'ta Türklerin kitle halinde öldürülmesine başlanacağı Rumlar tarafından açıklanmıştır.

Geçtiğimiz haftanın sonunda diplomatik çalışmalarda kaydedilen gelişme, Süleyman iktidarının Kıbrıs çıkartmasının bundan böyle çok güç olacağını ortaya koymuştur. Nitekim, Johnson ve U Thant'ın temsilcilerinin temaslardan sonra NATO Genel Sekreteri Manlio Brosio da arabulucu olarak Türkiye'ye hareket etmiştir. Kıbrıs Rum yönetiminin isteği üzerine toplanan Güvenlik Konseyi'nin 15 asil üyesi de yayınladıkları bir çağrıda tarafları 4 Arahk Güvenlik Konseyi kararlarına uymağa çağırılmışlardır.

En sona saklanması gereken taşı öne sürerek kendisini de açmaza düşüren Demirel, bu tutumu ile devlet adamlarında bulunması elzem olan sezgiden yoksun bulunduğunu ortaya koymuştur.

Demirel iktidarı, bugün baskınsız ve bağımlı tutumunun yarattığı bir açmazdadır. Bütün baskılara ve engellere rağmen «çıkartma»yı gerçekleştiremezse, istifa etmek Demirel'in boynuna borç olacaktır.

Yunanistan'ın kendisi şimdiki durumda Amerikan savaş üsleriyle sıkı sıkıya sarılmıştır.

Sovyet Hükümeti, Kıbrıs bölgesindeki olayların gelişmesini yakından izlemektedir ve daha önce olduğu gibi Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını, egemenliğini ve toprak bütünlüğünü desteklediğini yeniden belirtmeyi zorunlu görmüştür.

Sovyet Hükümeti, Kıbrıs'taki Türk ve Rum toplulukları arasındaki ilişkilerle ilgili olarak ortaya çıkan sorunların dış müdahale olmadan barışçı yolla çözümlenmesini arzusunu açıklamıştır.

Kıbrıs topraklarında yabancı güçlerin ve savaş üslerinin bulunması sorununa gelince, Sovyet Hükümeti daima ve doğrudan doğruya bunun aleyhinde beyanda bulunmuştur. Zira Kıbrıs'ta yabancı birliklerin bulunması ve adada yabancı savaş üslerinin kurulması, Kıbrıs'ın egemenliğine ve barış çıkarlarına aykırı olmaktadır.

Sovyet Hükümeti, Doğu Akdeniz'de barışın korunması ve güçlenmesi yönünde taraflara itidal ve mantık çerçevesi içinde hareket etmeyi Kıbrıs'lı Türkler ile Rumlar arasında başgösteren sorunları silâh zoru ile çözmeye teşebbüslen kaçınmağa davet eder.

Kıbrıs'taki gerginliği gidermek için barışçı yollar aranmalıdır. Kıbrıs halkının egemenlik haklarına saygı gösterilmeli ve Kıbrıs ile ilgili Güvenlik Konseyi kararları barışlıyca uygulanmalıdır. Güvenlik Konseyi daima tarafları duruma daha kötüye görebilecek hareketlerden kaçınmağa ve itidal göstermeğe çağırmıştır. Sovyet Hükümeti, Kıbrıs Hükümeti'nin de adadaki durumun kötüleşmesini ve Kıbrıs'ın bir silâhlı çatışma alanına haline gelmesini önlemek için çok şey yapabileceğine inanmaktadır.

Sovyet Hükümeti, tarafların yüksek bir sorumluluk duygusu ile görevlerini anlayacaklarını ümit eder. Zira Kıbrıs'ta barışın başgöstermesi önceden tahmini güç ciddi sonuçlara yol açabilecektir.

ANT ● Sayfa 6

Sterlin'in düşüşü ve Türkiye

Kenan BULUTOGLU

Gecen hafta sterlinin değerinin %14.3 oranında düşürülmesi İngiltere'nin bir yıldır süren para savaşının safhalarını bitirenler için şaşırtıcı olmadı. Aslında Wilson, söylendiğine göre, iktidarı aldığı anda para değerini düşürüp icraatta sağlam bir iktisadi temelden hareket etmek istemişti. Fakat sterlinin değerinin düşürülmesinin dolar bakımından tehlikeli bir güvensizlik havası yaratacağından endişelenen ve dış ödeme güçlükleri, giriştiği Vietnam savaşı ve diğer taahhütler yüzünden artmış olan ABD buna engel olmuştu. İngiltere'den para değerini düşürmemesini, bunun sebep olacağı dış ticaret açığının kapatılmasını garanti edeceğini, ihtiyaç duyulacak krediyi vereceğini belirtmişti. Bundan sonra İngiltere uzun ve kâlfetli bir para savunması dönemine girmiştir. Bu savunmanın ekonomi üzerindeki yükü yüksek olmuştur. Faiz haddinin yükseltilmesi, talebi kısıcı tedbirler ekonomiyi iyice durgunluğa sokmuş, azadık bir işçi Partisi iktidarı zamanında gölgelemiş bir seviyeye yükselmiştir. Sonunda Wilson hükümeti kördüğümü gerektiği gibi bir kılıç darbesiyle, yani devalüasyon ile çözülmüştür..

Devalüasyon paranın dışarıya karşı satınalma gücünün düşürülmesidir. Bu işlemden sonra İngiliz malları dış pazarlar için %14.3 daha ucuz olacak (bu ihracatı teşvik edecek), yabancı mallar da İngiliz piyasasındaki alıcılar için aynı oranda pahalılaşacaktır (bu da ithalatı kısacaktır). Böylece yerli üretime talep artarken, dış ticaret açığı da azalacaktır. Yani hem kalkınma hızlanacak, hem de dış ödemeler dengeye gelecektir. (Yani sterlin talebi ile sterlin arzı dengeye gelecektir). Madem bu kadar olumlu etkiler ortadan kaldırılmak istenmiyorsa) ücretlerin sabit tutulması zorunluluğu ve ithal ürünlerindeki pahalılaşmanın hayat pahalılığı üzerindeki etkisinin geniş tüketici kütlelere yüklenmesidir. İngiliz halkı, bir bakıma, geçmişte imkânların üstünleşmesiyle yaşamının maliyetini şimdi geri ödeyecektir.

Dedik ki para ayarlanmasının başarılı ol-

ması, içerde ücretlerin sabit tutulmasından başka, yabancı ülkelerin çoğunun bu ayarla-maya aynı şekilde ayak uydurmasına bağlıdır. Nitekim İngiliz hükümeti para ayarlan-masından önce diğer batı ülkelerinden para-larını düşürmeyeceklerine dair söz almak istemiş ve pek çoğundan almıştır. Bununla beraber, bütün sterlin bölgesi ülkeleri az çok yakın oranlarda paralarını düşürme yoluna gitmişlerdir. Dolayısıyla İngiltere için bu ülkeler pazarlarındaki fiyatlar, işlem yapılmadan önceki seviyesinde kalmış; yani nisbi olarak ucuzlamamıştır. İngiliz mallarının ucuzlaması bu devalüasyona ayak uyduramamış ülkelerin pazarları için söz konusudur.

Bu işlem karşısında Türkiye'nin durumuna gelince, esasen bugün kapatılması çok güç miktarlara ulaşmış olan dış ticaret açığımız bu işlem sebebiyle şüphesiz biraz daha artacaktır. Önce İngiliz piyasasındaki mallarımız %14 oranında pahalılaşmış olacaktır. Bu onların Türkiye'den ithalatını azaltabilecektir. Ayrıca, İngiltere'ye ve diğer ülkelere ihracat bakımından rakibimiz olan bir çok ülkenin (sterlin bölgesinin rakip ürün satan ülkeleri, İspanya, İsrail vb.) İngiltere'nin ardısıra paralarının değerini düşürmüş olması ihracatımızı daha da azaltacaktır. Avrupa'ya meyva ihracatımız, turizmden elde ettiğimiz umduğumuz gelirler azalacaktır. Bu şartlar altında, ihracatımız beklendiği gibi gelişmek yerine geçmiş yılların da altına düşecektir.

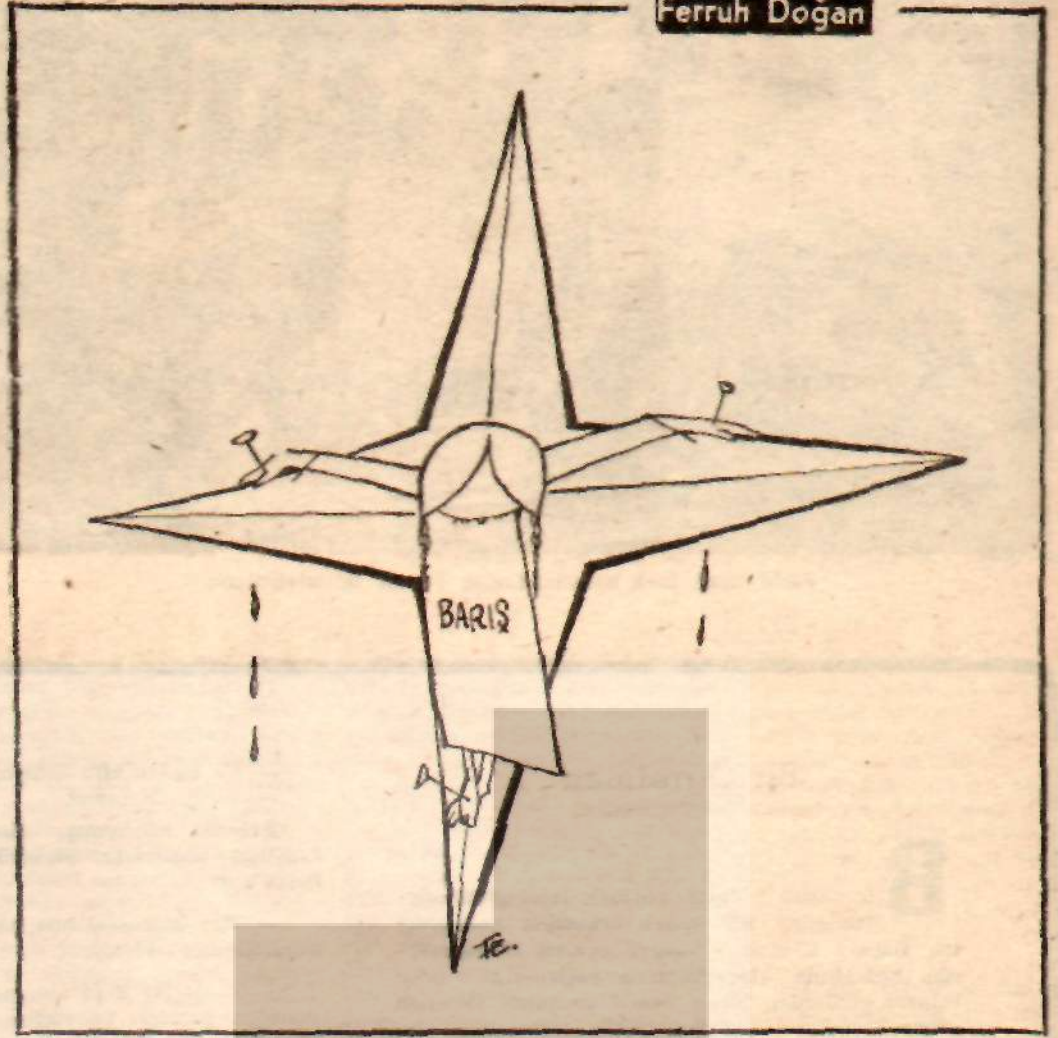
Kısa bir zaman içinde Türkiye, para değerini düşürmek gerektiğini anlamak zorunda kalacaktır. Çünkü bugünkü para değerinin yaratacağı dış ticaret açığını dış yardımlarla kapatmak imkânı olmayacaktır. Azalan dövizlerin tahsis konusu bir süreden beri esasen bir imtiyaz tahsis, havadan kâr dağıtımını halini almıştır. Bu mekanizma ileride daha da vahim bir şekilde tahsisleri yapan resmi komite ve makamları şüphe ve zan altına atacaktır. İthalatçıların ve montajcıların devalüasyon aleyhindeki şiddetli beyanları daha çok bu havadan kâr imkânının yolunun devalüasyon yolu ile bir miktar

azalması korkusundan ileri gelmektedir. Buna karşılık, ihracatçılar, hakları olduğu ve bugün ithalatçı kesime gereksiz yere gelir aktarması yaptıkları halde, bu duruma son verilerek dışarıya sattıkları ürünlerin gerçek değerinin elde edilmesi yolundaki haklı taleplerini pek duyuramamaktadırlar.

Türkiye'de de devalüasyonun yapılması şüphesiz bazı malların fiyatını daha da yükseltecektir. Fakat bu devalüasyon oranında olmayacaktır. Çünkü döviz fiyatları halen dolar dokuz lira esası üzerinden yapılmakla beraber, ithal edilen mallar piyasasının müsaade ettiği en yüksek fiata satılmaktadır. Dolayısıyla, para değeri düşürüldükten sonra aynı miktarda mal piyasaya sürülür ve satılırsa, bu ithal mallarının fiyatında bir artış olmaz. Bununla beraber, pahalılaşma bir kısım malların ithalini azaltacaktır. Bu yoldan pahalılaşan mallar genel bir hayat pahalılaşmasına yol açacaktır; fakat bu pahalılık devalüasyon oranında olmayacaktır. Bununla beraber, devalüasyon sonucu ortaya çıkacak fiyat artışları, eğer iç malı tedbirler ihmal edilirse (meselâ emisyon hacmi sıkı kontrol altında tutulmazsa) önemli boyutlara ulaşabilir.

İngiltere'nin para değerini düşürmesi bu ülkeye olan borçlarımızda %14.3 oranında bir azalma yapmıştır. Bununla beraber, İngiltere'ye mal satmak eskisi kadar kolay olmayacaktır. İngiltere'nin ardısıra Amerika da dolar değerini düşürebilir, bu da dolar olarak ifade edilen borçların yükünü devalüasyon oranında azaltır. Fakat gene bu takdirde dolarları sağlayacak satışları sağlamak çok zor olacak, dış ticaret açığı bütün yüksek olacaktır. Gerçekte, Türkiye için en büyük ihtimal para değerini düşürmek, eskiden aldığı borçlar için ve şimdiden sonra getireceği yabancı mallar için daha fazla mal ihraç etmek zorunda kalmaktır. Bu borçlardan sağlanan dövizlerle çoktan ihracatçılara tahsisler yapılmıştır, fakat borçların faturası, Türk milletinin sırtında zamanla ağırlaşarak durmaktadır.

Ferruh Doğan

Fethi Naci, inek bakıcısı Loosz Tomas ile görüşüyor.

Bir Öğretmen Bir Köylü

Fethi NACI

Bir Öğretmen

Bir tarım bölgesi görmek istediğimi söylemiştim. Bir sabah erkenden yola çıktık. Bacs - Kiskun - megye eyaleti Budapeşte'nin kuzeyinde. Macaristan'da geçirdiğim unutulmaz günlerden birini orada yaşadım. Öğleden sonra Tiszakecske köyüne gittik. Öğretmeni bu köyde tanıdım

Adı Kovacs Geza. Adresi: Tiszakecske, Felszabadulas u., 85. İri yarı, kabarık saçlı, sakın bir insan. 37 yaşındaymış. Evli. İki oğlu var; ikisi de öğrenci. Karısı müzik ve Macarca öğretmeni. Kovacs Geza hem ilkokul, hem lise müdürü.

— Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz, diye söze başlıyorum.

— 20 yıldır.
— Aylığınız?
— 3.000 forint. (Karısının aylığı 2.060 forintmiş.)

İlkokul öğretmenlerinin ortalama aylığını soruyorum, 2.000 forint'miş.

— Mesleğinizde ilerlemek için ne gibi imkânlar var?

— Eötuos Lorano üniversitesinin tarih ve Macarca bölümünün derslerini muhabere yoluyla izliyorum. Bu yıl dördüncü sınıftayım.

— Terfi şekli nasıl?

— Aylığımız 4 yılda 80 forint artıyor. Ücret dışında bir de prim sistemi var.

— Ne gibi sosyal yardımlar var?

— Köyde yaşayan her öğretmen, aile fertlerinin sayısına göre, belli bir toprağa sahip. Benim bir hektar kadar toprağım var. Yıllık ücretli izin birbuçuk aydan fazla. İndirimli bir fiyatla öğle yemeği yiyoruz. Demiryolu ve Tuna yolunda (yani deniz yolunda) yüzde 60 indirim var. İki çocuğum için ayda 300 forint çocuk yardımı alıyorum. (İki çocuktan sonra her çocuk için 180 forint yardım veriliyor. Macarlar, nüfusum artması için durmadan yeni tedbirler alıyorlar.) Yaz aylarında, sendikamın aldığı tedbirler çerçevesinde, tatil yapıyoruz. Doktor muayenesi bütün aile için bedava. Bir okul hekimi var, her akşam hasta öğrencileri yokluyor.

— Haftalık çalışma saatleri?

— Benim müdür olarak iki görevim var: Hem idarecilik, hem öğretmenlik. İlkokul öğretmenleri haftada 25 saat ders veriyorlar. Lise öğretmenleri için zorunlu ders saati 20. Fazla ders saatleri olursa bir ders için ayda 20 forint ödeniyor.

— Ne kadar kira ödüyorsunuz?
— Ayda 58 forint.

Evi iki odalıymış. Sordum: Televizyonu, radyosu, buzdolabı, elektrik süpürgesi, elektrik fırını var.

— Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? Sinema, kitaplar?

— Ayda iki defa sinemaya gidiyoruz. Çalışmadığım geceler televizyon seyrediyorum; televizyon sayesinde sinema eve geliyor. Sevdığım Macar yazarları: Moricz, Kruoy, Mikszath. Yabancılar Stendhal, Zola, Maupassant, Gogol, Dostoyevski, Tolstoy, Sartre, Simone de Beauvoir, Jack London. Nâzım Hikmet'in Macaristan'da yayınlanan bütün kitaplarını topladım.

Birçok gazete okuyorum. Gazetelerde en çok ilgilendiği konular, dış politika ve edebiyat. Onbeş yıldır dergilerini biriktiriyormuş. Çok zengin bir kitaplığı varmış.

— 1956 olayları hakkında ne düşünüyorsunuz, dedim.

Pek konuşmak istemediği belli oluyor:

— Daha önce rejimden yana olan öğretmenlerden bir kısmının 1956 olayları sırasında rejime karşı olduklarını gördüm. Tanıdığım bir öğretmen, 56 olaylarından sonra 3 yıla mahkûm oldu. Ama şimdi gene öğretmenlik yapıyor. Çünkü davranışını değiştirdi.

Emekli olması için 60 yaşına kadar çalışması gerek. 1957'den beri Parti üyesiyim. Marksizmin klasiklerinden neler okuduğunu soruyorum. «Çok» diyor. Birer kitap adı söylemesini rica ediyorum. «Marx'tan Kapital, Manifest, Engels'ten Anti - Dühring, Tabiatın Diyalektiği, Lenin'den Materyalizm ve Empirio - Criticism» diyor ve soruyor, «Yeter mi?» «Yeter» diyorum.

Babamı soruyorum Bir tren kondüktörü imiş: Macaristan'daki ilk sosyalist devrimde, 133 gün döneminde, ulak (courrier) olarak çalışmış, sonra da devrim başarısızlığa uğrayınca 1919'dan 1921'e kadar hapiste yatmış.

Bizden Atatürk'ü ve Nâzım Hikmet'i tanıyor.

— Bir de bugünlerde genç bir öğretmenin kitabı çevrildi, onu okudum, ama yazarın adını hatırlamıyorum, diyor.

— Mahmut Makal mı, diyorum.
— Tamam, Mahmut Makal diyor.

Bir Köylü

Loosz Tamas, Tiszakecske köyündeki Tisza (Özgürlük) kooperatifinde çalışıyor. Kooperatif, 4.000 hektarlık toprağa sahip. Kooperatifin bir de ahır var. Ahırdaki inek sayısı

157. Sekiz kişi çalışıyor. Ahırda sıcak ve soğuk su var. İnekler et için değil, süt için.

Loosz Tamas 42 yaşında. İlkokul mezunu. Sonra, inek bakımı üzerine kurs bitirmiş. Bu konu ile ilgili dergileri izliyormuş. Evli. 5 çocuğu var. Karısı çalışmıyormuş; «Ev kadını» dedi.

— Ayda ne geçiyor elinize, diyorum.

— Ücret, aile yardımı ve prim olmak üzere, hepsi 3.000 forint'i buluyor, diyor.

Arkadaşları takılıyor: «En çok para kazananımız odur» diyorlar. Ahırda çalışanların ortalama ücretini soruyorum; aylık ve sosyal yardımlarla birlikte 2.700 forint'miş.

Loosz, bu ahırda 3 yıldır çalışıyormuş. Daha önceleri bir devlet çiftliğinde çalışıyormuş.

— Hangi esaslara göre ücretlere zam yapıyor, diyorum.

Fethi Naci, Bacs - Kiskun - Megye Belediyesi'nin şeref salonunda.

nen

Macaristan'dan İnsan Manzaraları III

ÖĞRETMEN
KOVACS GEZA

— Başlangıç ücreti 1.500 forint. İneklerden sağılan süt için, ilk litreden itibaren her litre süt için ayrıca 0.25 forint ödeniyor. Doğan her dana için 40 forint ikramiye. Dana 5 gün yaşarsa ikramiye 100 forint. Prim sistemi şöyle: Eğer inek 2 ay boyunca her gün 10 litre süt verirse 150 forintluk bir prim var; 2 ay boyunca 10 yerine 15 litre süt elde edilirse prim 300 forint oluyor; 15 litreden fazla olursa 500 forint. (Kooperatif 1 litre sütü 3,60 forint'e satıyormuş.)

— Ne kadar kira ödüyorsunuz?

— Kira ödemiyorum, kendi evim var. (Kooperatifte çalışanların yüzde 95'inin evi varmış. Ötekilerin ödediği kira da 35 forint.)

— Kooperatifte çalışanlar için bir sendika var mı?

— Sendika yok, çünkü çalıştığımız toprakların sahibi biziz. Kooperatife ayda 20 forint aidat ödüyoruz, böylece yaz tatilini iyi geçirmek imkânı sağlanıyor. Bu yıl 10 kişi Moskova ve Leningrad'a gitti. Çoğunlukla Balaton gölüne gidiyoruz. Ayrıca, kooperatifte doktor muayenesi bedava, ilaç bedava. Hastalananlar ücretinin yüzde 75'ini alırlar. Çocuk yardımı da var.

— Günde kaç saat çalışıyorsunuz?

— Mevsimine göre değişiyor. On saate kadar çıktığı oluyor.

— Boş zamanlarınızda ne yapıyorsunuz?

— Bizim hanımla çocuklar sinemayı çok sever, haftada bir - iki defa sinemaya giderler. Ben pek hoşlanmıyorum; evde oturup radyo dinlemeyi, gazete okumayı tercih ediyorum. (Daha çok iç politika meseleleri ve tarımla ilgili konular ilgilendiriyormuş kendisini.). Boş zamanlarımda da 0,6 hektarlık toprağımda çalışıyorum.

— Nasıl, toprakla aranız iyi mi?

Bunu lâf olsun diye sormuştum. Aina ekip-biçtiklerini satarak yılda 10.000 forint (5.000) lıra kadar para kazandığını söyleyince adamakıllı şaşırdım.

— Politikayla aranız nasıl, dedim.

— Parti'yle de, Halk Cephesi'yle de bir ilgim yok. dedim.

Loosz'la konuşmamız bitmişti. İlgililer kooperatif hakkında bilgi verdiler. Kooperatifin asıl üretimini şarap, imalatın yüzde 80'ini devlete satıyorlar, yüzde 20'sini kendileri için ahkoyuyorlar.

Gelecek Yazı:
Bir Sendikacı

Macaristan'da İktisat Fakültesi yok, İktisat Üniversitesi var. Yirminci yüzyılın başında, Politeknik Üniversitesinin bir fakültesi olarak gerçi İktisat Fakültesi kurulmuş, ama bu, 1948'de, Üniversite olarak yeniden örgütlenmiş. Şimdi üç fakültesi var bu üniversitenin: Genel Ekonomi Fakültesi, Ticaret Fakültesi, Sınai Fakülte. Bunların öğrenim süresi 4 yıl. Bu fakülteler içinde Matematik Planlama bölümü gibi, ekonomi politik öğretmeni yetiştiren bölüm gibi bölümler var, bunların öğrenim süresi 5 yıl.

Üniversitede şimdi Dr. Kubik karıştı. Dünya Ekonomisi Kürsüsünde doçent. 37 yaşında. Sakin, rahat bir insan. Mısır üzerine yazdığı bir kitabı gördüm. Türkiye ekonomisiyle de ilgileniyorlar. Türkiye'yi az gelişmiş ülkeler grubuna değil kapitalist ülkelerin gelişmişleri grubuna sokmak eğilimindeymişler.

Dr. Kubik'in anlattıklarına göre Macaristan'da da üniversiteye girmek isteyenler için bir yer meselesi, bir kontenjan meselesi var. Karl Marx Üniv. sitesine, üniversitenin alabileceğinin 3-4 misli genç müracaat ediyormuş. Bunun için giriş sınavı var.

— Sınavı kazanamayanlar ne yapıyor?

— Onlar da üniversite yerine yüksek okullara gidiyorlar: Malt-ye Yüksek Okulu, İş Ticaret Yüksek Okulu, Turizm Yüksek Okulu, Muhasebe Yüksek Okulu gibi okullar var.

Ekonomik reform

Karl Marx Üniversitesi'nin öğrenci sayısı 1.500. Her yıl 400-500 kadar öğrenci alıyorlarmış. Öğretim üyesi sayısı, asistanlar da dahil olmak üzere, 270. Öğrencilerin yüzde 60'ı kız. (Dr. Kubik, sohbet ederken, bilimsel araştırmacı olarak ders vermeyi tercih ettiğini söylemişti. Öğrencilerin yüzde 60'ının kız olduğunu söyleyince, dayanmadım. «Şimdi anlaşıldı: neden hocanın tercih ettiğini», dedim. Ben sözle başlarken «Fransızca bilmediği halde gülmeğe başlamıştı. Açıkladı: (Böyle söylememi bekliyormuş.)

Karl Marx Üniversitesi 10 Eylül'de derslere başlıyor. 23 Aralık'a kadar 1. sönestr. Sonra 1 hafta sınavlar, 10 gün kış tatili. Şubat başında 2. sönestr başlıyor; Haziran sonuna kadar. Sonra 4 hafta sınav. Dört haftada genel olarak 5 sınav var. (Öğrenim süresi bizdekinden epey uzunca.) Üniversiteye başlayıp da bitiremeyenlerin oranı yüzde 15 kadar.

Karl Marx Ekonomik Bilimler Universitesi'nde

Öğretim üyeleri Üniversitede haftada ortalama 6 saat ders veriyorlar. Bundan başka seminerler ve değişik eğitim çalışmaları da var.

Dr. Kubik'in bağlı olduğu Dünya Ekonomisi kürsüsü, kapitalist dünya ve üçüncü dünya ile meşgul. Bu kürsü mensupları son 4 yılda 14 kitap yayınlamış. Öğretim üyeleri şu aşamalardan geçiyor: Önce bir doktora tezi. Sonra 250-300 sayfalık bir tez; bu tezin kabulü ve savunulması sonunda Bilimler Doktoru Adayı ünvanı ve doçentlik görevi veriliyor. Sonra kendi alanında yenilik getiren bir tez ve başarı halinde Bilimler Doktoru ünvanı ve profesörlük görevi.

Macaristan, bu yıl başında ekonominin yönetiminde bir takım reformlara başlıyor. Macaristan'da bugünün en çok konuşulan konusu bu: Sendikalar, politikacılar, gazeteciler hep ondan söz açıyor; kabare tiyatrolarında onunla dalga geçiyor. Dr. Kubik'e yeni ekonomik reformu kısaca özetlemesini rica ettim. Şunları söyledi:

— Macaristan'ın geçirdiği 20 yıllık deney, devletin parasını iyi kullanmadığını gösterdi. Halk da parasını hoşlanacağı şekilde harcamadı.

Planlı ekonomi, hiç ekonomisi olmayan bir memlekette başlamıştı. Devlet, lokomotiften, çelikten, kömürden patatese kadar her şeyi düşünmek zorundaydı. (Süleyman Demirel'i hatırlatarak «Ne o, sizde mi patates fabrikası açarsınız?», dememek için kendimi güç tuttum.)

Merkezi Planlama, böyle bir ekonomiyi düzene koydu. İlk mesele, imkânları ve varlıkları merkezi bir şekilde organize etmekti. 1948'de ekonomiye canlılık kazandırıldı. 1948'in problemi şuydu: Tarıma mı gideceğiz, sanayileşmeye mi? Sanayileşme seçildi. Ne var ki 1960'larda Merkezi Planlama artık binlerce ürünü plânlamaya maz hale geldi. Merkezi plânlama sistemi, hem yatırımları hem de her müessesenin imalatını plânlıyordu. Bu metod, işletme sayısı az olduğu zaman iyidir, ama işletme sayısı haddinden fazla olunca etkisini kaybediyor.

Uygulanacak olan ekonomik reformun özü şudur: Devlet, iktisadi ünitelere (işletmelere) daha fazla serbest davranmak hakkı veriyor ve kendisini sadece ekonominin en temel alanlarına yatırım yapmakla görevlendiriyor. Böylece devletin uyguladığı plânlama usulü ikiye bölünmüş oluyor; ayrı ayrı üniteler kendi plânlarını müstakilen hazırlayacak ve uygulayacaklar; genel ekonominin temelini teşkil

eden büyük yatırımları ise devlet kendisi yapacak. Ve böylece Merkez Planlama Ofisi bir milyondan fazla çeşitli mali kontrol etmekten kurtulacak. İkincisi, ayrı ayrı üniteler lüzumsuz ve bazan zararlı idari metodlardan kurtulmuş olacaklar. Üretim serbestliğe kavuşacak ve ekonomi politikası ve plânlama daha fazla bilimsel temele dayanmaya başlayacak.

Devlet mülkiyeti

Bu durum, devletin genç olarak iktisadiyatı kendi kontrolü altında bulundurmasına engel değildir. En önemli üretim alanlarında devletin yönetimini devam edecek. Devlet mülkiyeti de gene olduğu gibi kalacak. Devlet, en büyük yatırımları yapmaya, en önemli üretim araçlarını elinde bulundurmaya devam edecek. Böylece devlet, genel ekonominin gelişme yönüne tesir etmekte devam edecek. Ve en önemli üretim mallarının ve üretim araçlarının üretimini devlet doğrudan doğruya kendisi yönetecek.

— Yani serbestleşme tüketim sanayiinde olacak?

— Evet, tüketim sanayiinde. Fikrimce, bizdeki yeni ekonomik reform, iktisadi mantığa tamamiyle uygun gelen bir adımdır. Öte yandan büyük bir siyasi önemi de var. Çünkü emekçi kitleler bundan önceki iktisadi politikayı daima tenkid ediyorlardı. Yeni reformlarla emekçilerin üretime ve üretimin yönetimine daha fazla katılmalarını sağlamış oluyoruz. Emekçiler, üretimlerinin sonuçlarıyla doğrudan doğruya ilgilenecekler. Çünkü üretici ayın zamanında tüketicidir de. Bunun için de mal çeşitlerinin artmasıyla, daha kaliteli mal satın almakla yakından ilgilidir.

Konuşmamız bitmişti. Bu defa Dr. Kubik Türkiye ekonomisi üzerine bazı sorular sordu. Benim «Az Gelişmiş Ülkeler ve Sosyalizm» adlı derleme kitabımla ilgilendi, göndermemi rica etti. (Gönderdim.) Vedalaştık. Fakat öğle ye meği saati olduğu için kâtibeler (Biz içerde bir odada konuşuyorduk, kâtibeler bir başka odadaydı.) Kapıyı kilitleyip çıkmışlar. «Demir perde» üzerine karşılıklı espriler... Derken kapı açıldı ve çıktık.

Koridorda gözleri ve tenleri harikulâde güzel genç Macar kızları doluyordu. Dr. Kubik'e imrene rek Laslo'ya takıldım: «Sizin yerinize bir kız tercüman veremeyiz miydi sanki! Siz de Baudelaire'den rahat rahat şiirler ezberlerdiniz şimdi!»

HAROLD VE ARKADAŞLARI "ORTAK PAZAR" KUMARHANESİNDE...

İngiliz lirası nihayet Ortak Pazar'a boyun eğdi

Hüseyin BAŞ

Mali meselelerde katı ve değişmez prensiplere sıkı sıkıya bağlılık geleneğine sahip olmakla ün yapan İngiltere, tıpkı Büyük Britanya İmparatorluğu'nun birbiri ardından uçup giden sömürgeleri gibi bu konuda da yelkenleri suya indirmek zorunda kalmış, gerektiği zaman kutsal İngiliz Lirası'nın bile değerinin düşürebileceğini kabul ederek uygun deyimlerle hizaya gelmiştir.

Oysa itiraf etmek lâzım, Harold Wilson, iktidara geldiğinden bu yana İngiliz Lirası'nı kurtarmak uğruna insanüstü çabalar harcamış, «kutsal para»yı yuvarlanmakta olduğu uçurumdan çekip çıkarmak için geleneksel düşmanlarından başlayarak el açmadık ülke bırakmamış, tehditten blöfe, «bekçi köpekliği» politikasından kişilikten yoksun «dümen suyu» politikasına kadar her şeye katlanmıştır.

Üç yıllık bilânesonun sonucu, kocamağ bir «sıfır» olmuştur. Ekonomi uyarılamamış, antipatik «kemeri sıkma» politikası umulanı getirmek bir yana, birbiri ardından patlak veren grevlerle «gemi adamları grevi v.s.» ekonomiyi dahada «tötü» açmazlara sürüklemiştir.

Öte yandan, işsizliğin gittikçe artarak tehlikeli patlama noktasına yaklaşması da, Wilson'ın talihsizlikleri arasında yer almaktadır. Üstelik, İmparatorluk topluluğu içinde patlak

veren bir dizi çatışma ve anlaşmazlık, Süveyş'in doğusu sorunu, üsler meselesi, Rodezya ablukası ve son Ortadoğu krizi, ekonominin düzeltilmesi alanında alınan tedbirlerin başarıya ulaşması için sağlıklı bir kalkınma ortamı ya da platformu yaratılmasına engel olmuştur. Gerçekten de İngiliz ekonomisini kurtarmak üzere bu karmaşık ve uygun-suz ortamda alınan bütün tedbirler, ters sonuçlar vermekte gecikmemiştir. Örneğin, 1965'te belirsiz bir artış gösteren endüstriyel üretim 1966 yılını da tamamen durmuş, 1966 Eylülünde 340 bin olan işsiz sayısı aynı yılın sonunda 600 bine yükselmiştir.

Ekonomik güçlükler 1967 yılı içinde de sürmüştür. Öyle ki, İngiltere ekonomisi Ortak Pazar'ın kapısını çaldığında onulmaz bir bunalımın içindeydi. İngiltere Bankası'nın ihtiyatları ilkbahardan bu yana 250 milyon sterlin azalarak tehlike çirgisi sayılan 1 milyar İngiliz Lirasına altına düşmüştür.

Öte yandan, yıl sonuna kadar Birleşik Devletler, Kanada ve Uluslararası Para Fonu'ndan alınan kredilerin ödenmesi gerekiyordu. Maliye Bakanı Callaghan, bu yüzden son derece güç durumlara düşmüş, Sterlin üzerine spekülasyon yaptıkları için «tefecilik»le suçladığı Zürih'li bankadan birkaç milyon da olsa-yeden yardım istemek zorunda kalmıştır.

İngiliz ekonomisini sürekli bir biçimde tehdit eden başka bir olgu da Sterlin dengesi idi... Gerçekten de İngiliz İmparatorluk Topluluğu ülkelerinin İngiliz bankalarında biriken Sterlin rezervleri 5 milyara yakındır. (İngiltere Bankası rezervlerinin beş katı...) Bu ülkeler her an karşılıkların ödenmesini isteyebilirlerdi. Dış ticaretle durum daha iyi değildi. Ticaret dengesi açığı 1967'de ihracatın yeterli bir biçimde gelişmesi nedeniyle 200 milyon İngiliz Lirasına ulaşmak eğilimindedir. Fiyatlar geçen yılın yüzde 2,5'tük oranına karşı 1967'nin ilk üç ayında yüzde 4 oranında artış kaydetmiştir. Üretimde durgunluk, özellikle tekstil, makine endüstrisi, kömür, çelik ve kimya devam etmektedir.

İşsizlik ise, tehlikeli sınır sayılan 500 bini yüzde 4'ü aşmıştır. (1)

İşte bütün bu nedenlerle İngiliz Lirası'nı kurtarmak için girişilen teşebbüslerin birbiri ardından başarısızlıkla sonuçlanması yanı sıra İngiltere'nin Ortak Pazar'a dahil olmak teşebbüsleri de talihi olmamıştır. İlk kez Altılar'ın Roma Andlaşması'na özel şartlarla girmeyi deneyen İngiltere, Ortak Pazar kapısının özellikle Fransa tarafından alışılmadık bir sertlikle yüzüne kapatılması karşısında anlaşmaya şartsız olarak girmeyi kabullenmiş ve bu konuda görüşmelere hazır olduğunu bildirmişti. Ancak, bilindiği gibi Ekim so-

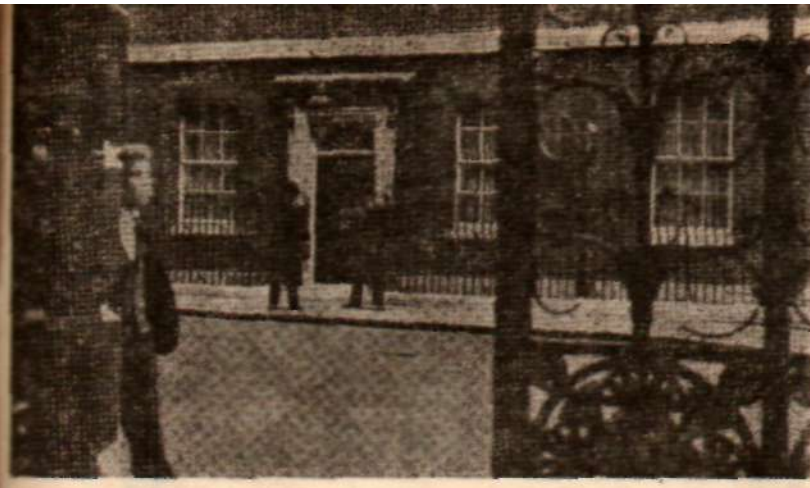
nunda Lüksemburg'da yapılan görüşmelerde İngiltere Ortak Pazar'ın eşliğinden bu kez yine başta General de Gaulle'in vetosuyla bir kere daha geri dönmek zorunda kalmıştır. Avrupa'nın Ortak Pazar yoluyla Birleşik Devletler'in politik ve ekonomik hegemonyasından kurtulmasını ve Avrupa'nın iki blok arasında yeni ve güçlü bir denge unsuru olarak ortaya çıkmasını amaçlayan General de Gaulle'e göre, İngiltere Amerika'ya sadece Süveyş'in doğusundaki çıkarları nedeniyle değil, dünyanın öteki bölgelerindeki çıkarları dolayısıyla tıpkı İngiliz Lirasının dolara bağlılığı gibi, yani bütünüyle bağlı, giderek bağımlıdır. Bu yüzden İngiltere çoğu Avrupa ülkelerinin gözüne Amerika'nın Avrupa'ya politik alanda olduğu gibi ekonomik alanda da el atması için kullanılan bir Truva Atı olarak görünmektedir. Nitekim, General de Gaulle, «Ortak Pazar'a giren bir İngiltere daha fazla Avrupa olmayacaktır, tam tersine Avrupa topluluğu daha fazla Atlantik, daha fazla Amerikalı olacaktır» diyerek temel sınırcıyı en somut bir biçimde ortaya koymuştur.

Diğer taraftan, İngiltere'nin Ortak Pazar'ın kapısından geri çevrilmesinin nedenleri sadece daha çok politik olarak nitelenebilecek bu unsurlardan ibaret değildir. Bunca fedakârlık ve olağanüstü çabalardan sonra bugünkü etkin aşamasına ulaşan Ortak Pazar, İngiltere'nin üyeliğe kabul edilmesi mesele-

HAROLD WILSON
son kozunu oynadı...

sine politik nedenler yanı sıra salt ekonomik açıdan bakmak zorunluğunu da duymaktadır. Başta Fransa olmak üzere Ortak Pazar üyeleri, İngiltere'nin topluluğa salt ekonomik açıdan ne katkıda bulunabileceğini de göz önüne almaktadır. Örneğin, ekonomisini uyarıyı başaramamış, parası aların eşliğinde, işsizler ordusu tehlikenin sınırında, uzmanların yılda 6-8 bin ritmiyle Amerika'nın yolunu tutması nedeniyle de teknoloji açısından ağırlığını hergün biraz daha yitiren bir İngiltere'nin Ortak Pazar'a katkıda bulunması bir yana ayakbağı olacağı düşüncesi, sadece Fransa'nın katıldığı bir sakinçe cıkmaktan uzaktır. Aitular, son Lüksemburg görüşmelerinde İngiliz lirasının uluslararası değişim parası olmak iddiasından öncelikle ve kayıtsız şartsız vazgeçmesini öne sürmüşlerdir. İngiltere ise, bu sorununun İngiliz lirasının uluslararası niteliği bakımın-

DOWNING STREET, NO. 10

— Tarihi kararın verildiği İngiltere Başbakanlık binası —

DE GAULLE

— Londra'ya güvenmiyor —

dan Avrupa gerçesi içinde değil, bütün dünya ülkeleri gerçesi içinde çözümlenmesi gereğini savunarak İngiliz lirasının uluslararası niteliğinden vazgeçmeye hiç değilse şimdilik niyetli olmadığını belirtmiştir. Nitekim devalüasyonun gerekliliğinin bütün belirtileriyle en somut biçimde ortaya olmasına rağmen, Wilson'ın bu kez de önce lirası kurtarmak üzere Fransa'nın yeni yardımı (FMI) aracılığıyla yaşayabileceği onur kırıcı şartları öne sürmesine rağmen teşebbüse geçmesi ve giderek devalüasyon oranını yüzde 15 - 18'in üzerine çıkarıp zincirleme devalüasyonlara yol açarak doları da güç durumuna düşürmekle işi Amerika'yı da tehlide kadar götürmesi, İngiltere'nin lirasının uluslararası niteliğine ne derece bağlı bulunduğunu göstermektedir. Wilson böylece ancak son kurtarma teşebbüslerinin suya düşmesinden sonra İngiliz lirasının yüzde 14,3 oranında devalüasyonuna karar vermiştir. Avrupa Ekonomik İşbirliği'nin 1960'da 100 üstüne temellendirilen istatistiklerine göre İngiltere'nin endüstriyel üretimi 1960'da, İtalya'nın 156, Fransa'nın 137, Almanya'nın 134'üne karşı, 118'dir. Ekonomisini çıkmazdan kurtarmak için ne

bahasına olursa olsun Ortak Pazar'a girmek isteyen İngiltere'nin şimdi İngiliz lirasını devalüe etmekle bu hedefe ulaşması mümkün olacak mıdır?

Altıların bir çoğu İngiltere'nin lirası devalüe etmesini, ekonomisini uyarma yolunda önemli bir çaba ve asama olarak yorumlamakta ve İngiltere'nin böylece Ortak Pazar'a girmesi için gerekli şartları yerine getirmiş olduğu düşüncesini savunmaktadırlar.

Buna karşılık Fransa, İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesinin bir günde alınan kararlarla mümkün olamayacağını, İngiliz lirasının devalüasyonunun tek başına meseleleri temelinden çözülmediğini ileri sürmektedir.

Öte yandan Avrupa Toplulukları Komisyonu, İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesi koşullarını inceleyen raporunda, ki Altıların son Lüksemburg görüşmelerinde İngiltere'yi kapıdan geri çevirmelerinin temelinde b. rapor vardır. Altılar ile İngiltere arasındaki asıl ve temel anlaşmazlığın İngiliz lirasının statüsünde bulunduğu saptanmıştır. Nitekim komisyon başkanı Jean Rey Brüksel'de son devalüasyon olayını yorumlarken, «İngiliz lirası devalüe edilmiştir gerçeği ama statüsü, niteliği değişmemiştir. İngiliz ekonomisine gelince, dün söylediklerimiz bu gün daha gerçektir. İngiliz ekonomisi nazik ve tehlikeli bir durumdadır» demiştir.

Kısaca, İngiliz lirasının devalüasyonu, İngiliz ekonomisinin uyarılması yolunda ciddi ve olumlu bir tedbirdir. Ancak bu tedbir, nelerin tümüyle çözümü için yeterli değildir. Ortak Pazar, yeni durumu da göz önüne alarak İngiltere'nin Altılar'a katılmasını bir kez daha inceleyecektir. Ancak bu konuda da fazla hayale kapılmamak lazımdır. Zira İngiltere ile Ortak Pazar ülkeleri arasındaki temel anlaşmazlıklar, son gelişmelere rağmen bütünüyle devam etmektedir. Kanımızca, önümüzdeki günlerde İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesinden çok, Fransa'nın da desteklediği yeni bir çözümlü düşüncesi güç kazanacaktır. Bu, İngiltere ile Ortak Pazar'ın uygun bir işbirliğini gerçekleştirmeleri düşüncesidir. Başka bir deyişle, İngiltere Ortak Pazar'a tam üye olmak için biraz daha bekleyecektir.

(1) Jacques Mornand, Le Nouvel Observateur, Sayı 156, «İngiliz Lirasının devalüasyonu»

Köln Radyosu da AP iktidarına mı hizmet ediyor?

Avrupa'daki Türk işçilerine her gün 45 dakikalık Türkçe yayın yapan Köln Radyosu, son zamanlarda sadece AP iktidarının paralelindeki yayınlara yer vermeğe, aynı paralele olmanın düşünce sahiplerine ise söz hakkı tanımamağa başlamıştır.

Almanya Türk Öğrenci Federasyonu'nun bildirdiğine göre, «Westdeutscher Rundfunk» adını taşıyan bu radyonun Almanya'daki Türk işçilerini tamamiyle tek yönde etkilemek eğiliminde olduğu hiç şüphesiz yer burakmayacak şekilde ortaya çıkmıştır.

Bu tutumun son örneği, 10 Kasım'da Atatürk'ün ölüm yıldönümünde verilmiştir. Radyoda, Almanya Türk Öğrenci Federasyonu adına konuşması için önce kendisine beş dakikalık bir zaman ayrılan Prof. Muammer Aksoy, sonradan alınan keyfi bir kararla konuşuturulmuş, yerine «Atatürk'ün mavi gözlerini» anlatan yayınlara yer verilmiştir.

Federasyonun fahri başkanı olan Prof. Aksoy'un Köln Radyosu'nda yayımlanmayan konuşmasında şu sözler yer alıyordu:

«Türkiye'nin kurtarıcısı ve yeni Türk devletinin kurtarıcısı olmak, geriye dönüp bakma ve günümüzün hesaplaşmasını yapma anlamını taşır. Atatürk uzun süren bir savaştan yaralı, yorgun ve çok fakir çıkmış bir milleti aydınlık yola yöneltmiş, yaptığı devrimler ve attığı adımlarla gelecekteki ilerleme ve gelişmenin temellerini ve şartlarını hazırlamıştır. 10 Kasım'da hepimize düşen görev, geriye dönüp bakarak dürüst ve samimi surette nerede bulunduğumuzu tesbit etmektir. Atatürk'ün benimsediği amaçlara, ilkelere, ne kadar bağlıyız ve böylece Türk toplumu tarihin akışına uygun olarak gerekli ilerlemeleri yapmakta mıdır, yoksa dünya ile arasındaki mesafe biraz daha mı büyümektedir?

Belirtmek zorundayız ki, diğer milletlerin ulaştıkları maddi ve manevi seviye ile Türk toplumu arasındaki mesafe kapanmamakta, aksine açılmaktadır. Harpten mağlup, maddi ve manevi bakımdan yıkılmış durumda çıkmış devletler refaha ve siyasi huzura kavuşurken, barbe girmemiş Türkiye'nin nasıl bir fakirlik, yoksulluk, hattâ sefalet ve huzursuzluk içinde olduğu ortadadır. Türkiye'miz, geri kalmış ve az gelişmiş bir ülke olarak kendi halkını bile besleyememektedir. Bu duruma sebep, Atatürk ilkelerine sırt çevrilmiş olumuzdur.

Atatürk'ün bütün ilkeleri anayasamızın prensipleri haline gelmiştir. Bunlar, Türk toplumunun bugün dahi kurtuluş ve yükseliş yollarıdır. Ama ne yazık ki bu ilkelerin hepsi de hiçe sayılmaktadır. Türk halkının derdine deva olacak köklü ve temelli her reform, Moskova yolu gevşemeleri ve tekerlemeleriyle yok edilmeye çalışılmaktadır.

Atatürk, Türk Milletinin dört elle sarılacağı prensiplerin başında tam bağımsızlık kavramına yer vermiştir. Tam bağımsızlığın ise siyasi, askeri, adli, iktisadi, mali ve kültürel bir bağımsızlık olduğunu, her fırsatta tekrarlamıştır. Oysa bir süreden beri bağımsızlığımız, bir takım anlaşmalarla, bazı kanunlarla, karar-

lar ve tatbikatla ağır surette gölgelenmiş, hattâ baltalanmıştır.

Biz Atatürk'ün ölümünden sonra fikir ve ruh olarak yine galip çıkacağına, Atatürkçülerin her şeye rağmen görevlerini yerine getireceklerine inanıyoruz. Yurt dışında bulunan Türklerin ilk görevi işçi olarak, öğrenci olarak, vatandaş olarak dünyanın ne kadar ileri gittiğini, bizim ise kendi kendimizi aldatmakla meşgul olduğumuzu görerek Atatürk'ü memleketçi, gerçekçi, akılcı yoluna tekrar dönmeleri için ilgilileri uyarmaktır.

Köln Radyosu, Aksoy'un bu sözlerine yer vermemiş, buna karşılık Atatürk'ü anma törenlerinden birinden alınmış aşağıdaki sözleri yayımlanmıştır:

«Ataam, sana vatanca, milletçe ebediyen borçluyuz. Ataam, hergün gönlümüzde bayraklaşan, vatanlaşan bir mâbut gibi yaşıyorsun. Sen ölmedin Atam. Alev alev yanan saçlarını yurdumun fecirlerinde görür, ilâhî mavi gözlerini okyanusların derinliklerinde, göklerin maviliklerinde görür, seni tanırım.»

Almanya Türk Öğrenci Federasyonu, dergimize gönderdiği mektupta, «Köln Radyosu'nun Atatürk'ü anma gününde değerli bir bilim adamını bu derece hafife alması, devrimlere sırt çevirdiği bir sırada Atatürk'le alay etmekten başka bir anlam taşımaz.

Kendi vatandaşlarının, demokrasinin nimetlerinden yararlanma olağanına sahip olduğu bir Almanya'da Türk işçisini düşünce özgürlüğünün imkânlarından yoksun bırakmaya kimsenin hakkı yoktur» demektedir.

Öte yandan, Stockholm'de Türkiye Büyükelçiliği'nde yapılan Cumhuriyet Bayramı'nı kutlama töreninde de Türk işçilerine söz verilmiştir. Büyükelçi Talât Benler'in otuz san'yelik bir konuşmasından sonra mükellef sofralarda yenilmiş, içilmiş, konuşmak isteyen işçi temsilcilerine, «Ne konuşması istiyorsunuz yahu? İçki var müzik var, buyurun eğlenin işte...» diye nasihat edilmiştir.

Atatürk'ün ölüm yıldönümünde de sadece Atatürk'ü okul sıralarında iken görmüş olan elçilik mensupları kişisel anılarını anlatmışlar, hattâ bir Atatürk'ün Galatasaray Lisesi'ni ziyaretî sırasında bir bardak limonatayı bir diğiste içtiğini naklederek Atatürk'ün büyük adam olduğuna böylece kanaat getirdiğini illeharla söylemiştir.

Öte yandan Stockholm'de Türk milletinin parasıyla kurulan İsveç - Türk İşçileri Derneği'nde aşırı sağcılar ve şeriatçılar istedikleri gibi propaganda yapmakta, içki ve kumar âlemleri düzenlenmekte, bu gibi faaliyetlere karşı çıkan ve gerçekleri tartışmak isteyen devrimci işçilerin ve öğrencilerin bu lokale uğramaları önlenmektedir. Bu keyfi tutuma karşı yapılan yazılı itirazlar ise yutulup atılmaktadır.

Hatırlanacağı üzere, Türkiye'de eşî ile birlikte nezaret altına alınan arkadaşımız Güneş Karabuda ile eşî İsveç'li gazeteci Barbro Karabuda'yı da Stockholm Büyükelçisi Talât Benler jurnalemiş bulunmaktadır.

Amerika Türk askerini nasıl istismar ediyor?

Richard Mikhous Nixon, Amerika Birleşik Devletleri'nde önde gelen bir politika-
cıdır. 1913'de California'da doğmuştur. 1937'de Duke Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni
bitirmiştir. 1947-51 yıllarında ABD Temsilciler Meclisi'nde California delegesi, 1951-54
yıllarında ABD. Senatosu'nda California senatörü olarak bulunmuştur. 1952 başkan-
lık seçimlerinde Cumhuriyetçi Parti listesinde başkan yardımcısı olarak seçilmiş ve
sekiz yıl Eisenhower ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri'ni yönetmiştir. 1960 se-
çimlerinde Kennedy'ye karşı başkanlık seçimini kaybeden Nixon bir süre politika sah-
nesinden çekilmişse de, gelecek seçimler için Cumhuriyetçi Partinin en kuvvetli baş-
kan adaylarından biri olarak yeniden ortaya çıkmıştır.

Nixon'ın 1960 seçimlerinden önce kendi propagandasını yapmak amacıyla yayımla-
dığı 'The Challenges We Face - Ötümüzdeki sorunlar' adlı kitapta aldığımız aşağıda-
ki bölümler, ABD'nin en yüksek yürütme mevkilerinde bulunmuş ve belki bundan
sonra da bulunacak olan bir kişinin bönüğünden doğan 'itiraflar' ile doludur
ve ABD'de hâkim sistemin ve zihniyetin rezilliklerini bütün çıplaklığıyla ortaya koy-
maktadır.

Emre KOCAOGLU

• Dış yardımların gerçek amacı A- merika'yı daha uzunza korumak- tır

ABD'nin başka ülkelere «yar-
dım» adı altında verdiği para
ve donatının aslında ABD'nin
çıkarlarını savunan bir meka-
nizmanın parçaları olduğu, dış
yardım miktarının çok fazla
olduğu yolunda ileri sürülen
eleştirilere cevap olarak 29
Haziran 1957'de Washington'da
Kuvvetler Kurmay Başkan-
lığı temsilcileriyle ortaklaşa
düzenlenen bir basın toplantı-
sında Nixon'ın şu açıklama-
sıyla itiraf edilmiştir:

«Yıllık dış yardım miktarı-
nın aşağı yukarı dörtte üçü
askeri yardıma ayrılır. Güney
Kore, Formosa, Güney Vlet-
nam, Pakistan ve Türkiye as-
keri yardım alan ülkelere-
dir. Bu ülkelerin hepsinin ko-
münist ülkelere ortak sınırları
vardır. Asıl sorun, savunma
güçlerinin miktarında değil,
savunma işleminin yeterince
ekonomik ve etkili yürütülüp
yürütülmediğindedir.

Amerika dışında bir Ameri-
kan erinin bakımı, yardım et-
tiğimiz ülkelerin bir erinin ba-
kimundan ortalama olarak beş
kat daha pahalı olmaktadır.
En çekingen bir hesaplama 2,8
Milyar Dolar'lık ABD dış yar-
dımı, doğrudan doğruya ken-
dimizi savunan 15 Milyar Do-
lar'lık bir sisteme dönüşmekte-
dir. Dış yardımlarda yapaca-
ğımız her kesinti, Amerika içi
savunma harcamalarında bir
artış doğuracak ve bizi daha
fazla sayıda Amerikan genci-
ni askere almak zorunda bıra-
kacaktır.» (S. 65)

«Bu hesaba göre, dış yar-
dım programlarında kesinti
yapılmasını isteyenlerin, aslı-
nda tutumlu değil mürif dav-
randıkları ortaya çıkmakta-
dır...» (S. 66)

RICHARD
NIXON

«... bağımsız ülkeler arastı-
daki askeri ittifakların ne ka-
dar etkili olduğunun bir örne-
ği olarak NATO'ya göz gezdi-
relim... Bu ittifak gerçekten
mükemmel olmuştur.» (S. 66)
«... bu arada yeni bir geli-
me olarak, barış döneminde
de müttefik ülkelere Ameri-
kan birlikleri yerleştirildiğini
belirtirim.» (S. 67)

• «Üstün Ameri- kan ırkı» iddia- nızı açığa vur- mayın!

Asya ve Afrika'nın az geli-
miş ülkelere görevli olarak
gidecek Amerikan diplomatla-
rına Nixon, o ülke insanlarını
aşağı gördüklerini belli etme-
melerini öğütlemektedir:

«Bu ülkelerin insanları, her
şeyden önce kişiliklerine ve
ulusal onurlarına saygı duyul-
masını isterler. Kanımca, As-
ya ve Afrika'da emperyalizme
duyulan nefretin başlıca nede-
ni ekonomik sömürü değil,
hatta emperyalizmin bağı-
msızlığa engel olması bile değil;
ama «bevas ırkın üstünlüğü»
kavramının çağlar boyunca do-
ruduğu buruktur.

Biz Amerikalılar, onlardan
daha üstün bir ırka mensup

olduğumuza inandığımızı gös-
terecek her hareketten sakın-
malıyız. Asya ve Afrika'nın ye-
ni bağımsız uluslarına, ya da
herhangi bir bağımsız ulusa
karşı, onlar moral bakımın-
dan sanki bize eşitmiş gibi
davranmazsak, çatışma alanını
komünistlere bırakmak zo-
runda kalırız.» (S. 78)

• Yabancıların be- yinleri nasıl yı- kanır?

Nixon, kitabının çeşitli yer-
lerinde, yabancı ülkelere iliş-
kilerin salt diplomatik yön-
temlerle yürütülmesini yeter-
siz bulmakta, yanı sıra her ül-
kenin kamuoyunu etkileyecek
toplum liderlerini çeşitli yol-
larla kandırıp böylece toplu-
mun tüm olarak «beynül yıka-
mayı» önermektedir:

«Hükümetimiz, her yıl başka
ulusların aşağı yukarı 8 bin
liderini, ülkemizi ve halkımızı
incelemek üzere çağırma-
ktadır. Bu kişiler, politika, sos-
yal sigortalar, sendikalar, ta-
rım, halk sağlığı, basın ve eği-
tim gibi konuların uzmanları-
dır. Bunların Amerika üzerine
edinecekleri izlenim, dünya
kamuoyunun sisteminiz hak-
kındaki düşüncelerini son de-

Richard M. Nixon THE CHALLENGES WE FACE

Here is the first and only book from Mr. Nixon him-
self—an authorized record in his own words of
where he stands on the burning issues of the day

NIXON'IN KİTABININ KAPAĞI
— Şecaat arzederken sırtatını söylüyor —

rece derinden etkileyecektir.»
(S. 79)

«Tekrar ederim ki, diploma-
tik düzeyde olsun, USIA düze-
yinde olsun, ekonomik düzey-
de olsun, bütün dış politika
faaliyetlerimizde, üniversite
öğrencilerine, yükselen sendi-
ka liderlerine, basın ve radyo
elemanlarına (yani kamuoyu
yapan kişilere) eskisinden da-
ha fazla dikkat etmemizin tam
zamamıdır.» (S. 96)

«Yabancı ülkelere kamuoyu
ile ilişkiler sorunu, doğrudan
doğruya denizaşırı haber mer-
kezlerimizi ilgilendirir.» (S. 78)

Amerikan Haberler Merkezi,
yani USIA, merkezli Washing-
ton'da olan ve hemen bütün
ülkelerde birkaç şubesi bulu-
nan bir örgüttür. Yurdumuzda
da büyük şehirlerde şubeleri
vardır.

• Eğer Çin B. M.'e alınacak olursa Amerika çöker!

Çin'in Birleşmiş Milletler'e
alınıp alınmamasının tartışıl-
dığı ve Amerika'nın yine buna
şiddetle karşı çıktığı şu gün-
lerde Nixon'ın bu konuda yaz-
dıklarına göz atmak, bu karşı
çıkışın hangi nedenlere dayan-
dığını gösterecektir.

«Çin rejimini uluslar ailesi-
nin saygıdeğer bir üyesi du-
rumuna kabul ettiğimiz anda-
rı olabiliriz. Böyle bir eylemin
Asya'da yaratacağı tepki, bi-
zim çıkarlarımız açısından çok
felâketli olacaktır.

Denizaşırı Çinliler terimini
sık sık duyarız. Bunlar, 600
milyon Çin'linin yaşadığı Çin'e
oranla sayıca fazla değildir.
Yalnızca 12 milyon kadardır
bu «denizaşırı Çinliler». Ama
nerede olduklarını önemle
gözden geçirmeliyiz. Denizaşırı
Çinlilerden 3 milyonu Endo-
nezya'da yaşar. 3 milyon Ma-
kaya'da, 2 milyon Tayland'da
vardır. Filipinler'de de milyona
yakındır bu sayı. Önemli bir
miktar da Burma'da bulunur.

Peki, Çin uluslar ailesi üye-
liğe kabul edilirse, bu «deniz-
aşırı Çinliler» ne olacaktır?
Hepsi Çin hükümetine bağlı-
lıklarını gösterecekler ve bü-
tün bu ülkelere dönüşümcü
eylemlere başlayacaklardır. Bu
da bütün dengiyi bozacak ve
bu ülkeler komünist cepheye
geçeceklerdir.» (S. 117)

• Az gelişmiş Af- rika ülkeleri na- sıl sömürülür?

Aşağıdaki pasajlar da,
Nixon'ın kitabının Afrika ile
ilgili bölümünden alınmıştır:

«ABD Hükümeti, Afrika'nın
verimli yatırım koşulları olan
bölgelerinde yatırım yapılması
için özel Amerikan kapitalinin
dikkatini çekmektedir. Bu ama-
cın gerçekleşmesi için bu böl-
gelerdeki Amerikan elçilikleri-
nin ekonomi bölümlerinin de
güçlendirilmesi gereklidir.»
(S. 104)

«Bu arada, ABD işçi sendi-
kalarının Afrika'daki özgür

sendikacılık akımına yaptığı etkili yardımları kutlamak isterim. Bu yakın ve karşılıklı yararlı ilişkide, bizim büyük ulusal çıkarımız vardır. ABD Hükümeti'nin Afrika'daki sendika gelişmelerini yakından izlemesinde ve bizim diplomatik ve konsüler temsilcilerimizin bu ülkelerin sendika liderlerini çok yakından tanımlarında hayati önem vardır. (S. 106)

«Diplomatik ve konsüler görevlerimizin, ana yerleşme merkezlerinin dışındaki gelişmeleri zamanında bildirebilmek ve bu yörelerdeki halkla bağlar kurabilmek için, sorumluluklarımızdaki geniş bölgelerde seyahat etmelerini sağlayacak yeterli mali fonlara sahip olmalıdırlar. (S. 107)

«Amerika'ya özgü kültür, teknoloji, gelenekler ve kurumlara Afrikalılar alıştığı oranda ilerlemiş sayılabiliriz.

EISENHOWER

Bunu gerçekleştirmek için kitaplar ve dergiler yollanmalı, öğrenci değiş - tokuşu yapılmalı, toplum liderlerine ABD'yi tanımları için burslar sağlanmalıdır.» (S. 108)

«Bu nedenle, ABD Dışişleri Bakanlığı bünyesinde bu kit'ayı 50'ür ülke gruplarının yanı sıra ele alacak ayrı bir Afrika Sorunları Bürosu kurulması düşüncesini savunuyorum. CIA ve USIA'nın da aynı yolu izlemesini öneriyorum. Afrika'nın ABD'nin geleceği ile ilgili önemi gittikçe artmaktadır ve bu bölgeyle olan ilişkilerimize kesin öncelik tanınmalıdır. (S. 109)

ANT'ın ricası...

Ellerinde ANT'nın 2, 3, 4, 10 ve 21. sayılarında fazla bulunan okurlarımızın bu sayıları «ANT Dergisi P.K. - 334. SİLKECI - İSTANBUL» adresine göndermelerini rica ederiz. Bedelli adreslerine derhal yollanacaktır.

DIŞ YORUM

KIBRIS TÜRKLERİ KURTARILABİLİR

Abidin DİNO

Ant Dergisi Grivas'ın gerçek rolünü ve hazırlanan kanlı emperyalist komploları, sesi yettiği, ellenden geldiği kadar zamanında haber vermişti... 28 Ekim 1967 günü Grivas Kıbrıs'tan söz açarak: «Enosis'i kılıç yardımı ile sağlayacağız...» dedikten sonra, ortalığa gözdağı veren sorumlularımızın yıldırmı hızı ile gelecek tepkilerini bekledik.

Bekleyişimiz boşuna çıktı, böylesi açık seçik bir meydan okuyuştan sonra bizinkiler, tehdidin geldiği yere değil, başka taraflara baktılar...

Vurdum drymazlığın bu derecesi can sağlığı! Berki ise biziğini burup, Noel gecesinin tadı damagında, hazırlıklara başladı. Hiç bir sorumlumuz, tehditlerini yerine getirdiği taktirde Grivas'a indirilmesi mümkün olan şamarları ihtar etmedi, etmeğe lüzum görmedi... Bu kerte de bir susuş, doğrusunu isterseniz, Kıbrıslıların kaderi ile ilgilenmediğimiz mânasına geliyordu...

Ne acı bir talihli vardır Kıbrıslı Türklerin, genel olarak Kıbrıs insanlarının. Mâhum, 1571 - 1573'te Sultan Selim adayı Venedik'lilerden alıp, Osmanlı bayrağını Kıbrıs'a dikeyor. Hammere bakılırsa ehlikeyf 2'nci Selim'e yaramadı bu fetih; günün birinde Kıbrıs şarabını fazla kaçırdığından, 1574 yılında hamamda ayağı kayıp, başını yarmaktan ölmüştü!

Türkleri adaya yerleştirme siyaseti kolay yürütüle-memişti. Mimar Sinan'a alt vesikalardan da anlaşıldığı gibi, Anadolu'dan birçok köy halkı, ZORLA adaya sürülmüştü. Doğduğu Ağırnas köyünü bu zoraki göçten kurtarmak için Sinan, sultana yalvarıp yakarmak zorunda kalmıştı. İstemiyorlardı Anadolu Türkleri Kıbrıs'a gitmeyi; direniyor ve ancak çaresiz kalınca, anayurt hasreti içinde, toprağından koparılmış koca ağaçlar gibi Kıbrıs toprağında yeniden kök salmaya çalışıyorlardı. Birinci facia...

İkincisi daha da büyük facia: 1878'de müflis Osmanlı hanedanı, para karşılığı, insanları ile birlikte adayı satmıştır...

Satılan kim? Satılan Türk azınlık ve Yunanlı çoğunluk. Ne denir? Kıbrıs'ın bütün tarihini anacak değilim, döne dolaşa, hâlâ anayurdu unutanmayan Kıbrıslı Türklerin, Menderes tarafından nasıl tekrar harcandıklarını, hem de tekrar tekrar harcandıklarını bilmeyen kimse kaldı mı?

Söylenmesi ayıp ama, şanlarına lâyık mezar yeri bulunamayan bir takım kişiler, Kıbrıs'ta birç oynar gibi oynadılar, İngiltere'ye yaranmak uğruna yüzler ve binlerce insanın zar zor kurdukları küçük mutluluklarını yitular.

Ne de çabuk unutuyoruz bunları!

Adanın bağımsızlığı uğruna İngilizlere karşı döğüşen Kıbrıslı Rumlara destek olmadansa, «Soho» laşmış kafaları ile düşünün Kıbrıslı Türk «lider» leri, İngiliz emperyalistlerinden yana çıkip, Yunanlılarla kardeşçe yaşayan Türk cemaatinin isticballını mahvettiler. Azınlık olarak hiç mi derterleri yoktu Türklerin? Vardı elbet, fakat kan gövdeyi götürmüyordu, düzeltilir şeylerdi bunlar. Ankara'nın desteği ile tutunan «İngiliz muhlis» kalp liderler, hayret değil mi, hâlâ yerli yerinde... Londra'da hovardalık mahallesini «Soho» da bir strip-tease ya da berber salonunu idare edecek «feraset» te olmayan bu pek sayın başbuğlar, 27 Mayıs'ta siner gibi oldularsa da, uzun sürmedi, hesap soran yoktu, «yaşasın NATO!» dendi, ve yerlerinde bırakıldılar, yeni baştan desteklen-diler! Bu bataklık siyasete isyan eden vatansever Kıbrıs'tı Türk gençlerini öldürttüler. İki kahraman gazeteci, bir sendika lideri ve daha birçok isimsiz cesur insan kurşunlandı, bağımsız ve barışçı bir Kıbrıs değil, emperyalizme bir üs kazandırmak istiyordu Soho'cular...

Hikâyesinde, bugüne dönelim: Grivas Türkiye'nin susuşu karşısında, hemen işe koyuldu. Arada Denktaş komedisi oynandı, bir izcinin bile yapmayacağı saçmalar-dan sonra, «Makarinos'tan sevgilerle» geri sunuldu ton-ton tonton... Artık Grivas davanamadı 16 Kasım'da,

yâni yeni cinayetler işleyeceğini haber verdikten üç hafta sonra ateş emrini verdi. Haberimiz yoktu diyemeyiz, 28 Ekim'de haberi Anadolu Ajansı vermişti. Grivas'ın niyetlerini kestirmek daha önce de zor değildi, nitekim Grivas'ın nutkundan önce yazılan ve hazırlanan plânları açıklayan Ant Dergisinde (sayı 44), şöyle bir satır vardı: «Güçbirliğine kaçamaksız katilmanın zamanıdır...» bunu yapmayanlar, «Amerikan ajanlarının Adada hazırladıkları yeni kanlı olaylardan sorumlu olacaklardır...»

Evet, en sonunda, Grivas'cular işgal ettikleri köylerden geri çekildiler ama, cezalarını görmeden... Hem de 24 Kıbrıslı Türkün canına kıydıktan sonra. Besbelli değil mi ki, Grivas'ın kılıç şakırtılarına derhal karşılık verilseydi, 24 cana kıyılmamış olunacaktı!

Pokerde 24 fiş kaybetmeğe benzemez 24 can kaybı! Dullar, kardeşler, analar ağlıyor Kıbrıs'ta. Grivas'ın efendilerine iş isten geçtikten sonra başvurmadansa, olaylardan önce dünya halkoyuna seslenerek cesur ve geri dönüşmez kararlar bildirilmiş olsaydı, 24 can kaybı önlenmiş olacak, Kıbrıs'lı Türkler ve Türkiye tekrar yas tut-mayacaktı.

Gerçek o ki, Grivas'ın efendileri, sahte arabuluculuk ve yatıştırıcılık görünüşi altında, üs siyasetleri uğruna 24 cana kıydılar.

Bizim sorumlularsa, «NATO'dan zinhar çıkmayız, NATO kalkmaz, gözbebeğimizdir», diyedursunlar, NATO dayanışmasını korumak bahanesi ile, prestijimize bir darbe daha indirilmiştir. İş isten geçtikten sonra bizimkilerin giriştiği faaliyetse, ne yazık ki Osmanlı devrindeki «süfere» manevralarından başka bir şey değil. Abdülhamit günlerinde siyaset, yabancı sefirler seviyesinde yürütülür, her hareketten önce ya da sonra sefirlerle danışılır, onların uygun buldukları şeyler, Osmanlı devletince «makbûl» sayılırdı... Atatürk günlerinde bu gelenek tüm kırılmıştı. Yabancı sefirlerle haber iletilir, gerekirse sabaha karşı vakapça vataklarından kaldırılır, verilmiş kararlar kendilerine TEBLİĞ edilirdi. O kadar...

Geçenlerde Atatürk'ün vokuğuna yakınp, memleketi uyarmak için intihar eden delikanlı ne yazık ki boşuna canına kıydı. Atatürk aramızda değilse, elimizde öğretileri var, emperyalizme ve üs siyasetine karşı direnmemiz, Amerikanın emirlerinden çıkacak durumda olmayan Grivas avenesini vola getirmeğe veter de artar da, bizim de çeşitli karşı kozlarımız olduğunu hatırlatmak için henüz vakit geçmemiştir. Kıbrıs Türkleri kurtarılabilir! Amerika'dan önce ve sonra, kanlı olayların temelinde İngiliz üsü dış siyasetinin ve gizli servislerinin ağır sorumluluğu kimsenin mecbûlî değilken, Londra'da ziyaretler, zivafetler, balolar nece? Kıbrıs'ta sibre vatmış Türklerin duyguları, mâzur görülsün, 1878'den pek de farklı olmamıştır bu ara...

Nasıl Lozan'da esas çekişme Yunanlılarla değil, onları el altından üstümüze saldıran emperyalistlerle olduysa, nasıl o zamanın cin gibi İsmet Paşası hepsinin hakkından gelmişse, bugün de kozumuzu yine Yunan faşist generallerini kışkırtan iki vâzîli emperyalistlerle paylaşacağız. Bunu başaracak dinimizde veni güçler mevcut Türkiye'de. Türkiye kaderini kendi tayin edecek ve, «o vakit yeni bir dünya kurulur» gibi güzel temennilerle vetinmeyecektir. Çünkü «o vakit» bugün değilse ne vakit dire-nilecek? «Yeni bir dünya» kurulabiliyorsa, neden köhnesinde duruluyor? Halk Partisi neden hem üslere karşı olduğunu, hem de Türkiye'nin NATO'dan ayrılmavacağını ileri sürülebiliyor? Oysa ki, NATO bir üs sebekesi değilse, hiç bir sev değildir Eski kusaftın en zeki adamı buoñın bile NATO'dan çıkmayı dar politikasına uygun bulmuyorsa, varın hesabedin, artakalan Halk Partilerinin, NATO - CENTO - Zim-bum-bam-cılığını! Ama belki fikir değiş-tirirler...

Evet veni bir dünya vardır adı TAM BAĞIMSIZLIK-TIR Ve ne olursa olsun, KIBRIS ANTI - EMPERVALIST BİR SİYASETLE KURTARILABİLİR.

— Fukara Tahir —
TAHIR ÖZTÜRK

Tahir Öztürk, işçilerin siyasi bilince varmasını sağlamak için çok mücadele etmiştir. Neticede gangster sendikacılığının Türkiye'de ilk kurbanı oldu.

Türkiye'de Gangster Sendikacılığı

Kıbrıs'ta bir savaş gemisi haline getirmek isteyenlerin yıllardır süren kanlı oyunları, işçileri ve işçi örgütlerini de kendi açlarından harekete geçirdi. Türk İş, 65 milyon işçiyi temsil eden Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU üyelerine bir muhtıra göndererek "Türk işçisi, her zaman olduğu gibi, hakkın zaferi sağlanıncaya kadar her türlü fedakarlığa tereddütsüz katlanacaktır" dedi.

Oysa, Kıbrıs meselesi, bir zamanlar Türk İş'in ICFTU'ya üye olmasını engellemişti. Türk İş, DP döneminde her kongresinde ICFTU'ya üye olma kararı almış, fakat hükümet her defasında üye olma isteğini reddetmişti. Türk İş'in İstanbul Kongresi'nde alınan kararın kabul edilmemesi nedeni olarak hükümet Kıbrıs sorununu göstermişti. DP iktidarına göre, ICFTU'nun kongre gündeminde Kıbrıs işçilerinin Enosis isteği yer almış, yani ICFTU politikası yapma hakkını kullanmıştı. Oysa, zamanın kanunlarına göre Türk İş'in politika yapması mümkün değildi.

DP iktidarı bir yandan Türk İş'in ICFTU'ya üye olmasını engellerken, bir yandan da işçileri kendisi politikasının tam içine sokuyordu. 2 Ekim 1954'te kurulan Kıbrıs Türkler Cemiyeti'nin üyeleri ve şube yöneticileri arasında işçi liderleri de yer almıştı. Bu cemiyet, "Kıbrıs'ın Türk olduğunu dünya halkoyuna tanıtmak, Türklerin hak ve hukukunu her yönden savunmak ve Türk Halkoyunu bu konuda tevhiz etmek" için çaba harcamıştı. Sonunda 6/7 Eylül olayları patlamış ve bir çok sendikacı 1886 tahrip, 1622 hırsızlık, 595 yağmacılık, 33 suç işlemeğe tahrik, 21 kasden yangın çıkarma, 3 din hürriyeti aleyhine suç işleme fiiline aynı iktidar tarafından bulandırılmak istenmişti.

İktidar işine geldiği zaman işçileri politikaya itiyor, ancak sendikalar ekonomik ve sosyal menfaatlerini savunmak için politikaya girmeğe kalkınca sindiriliyor, suçlanıyordu. İşçilerin politika dışı bırakılması, bir

hükümet politikası olmaktan da çok, iktidarda bulunan egemen sınıf ve zümrelerin kendi sömürü düzenlerini sürdürmesine yarayan bir kalkandır.

Egemen sınıflar bu kalkanı hâlâ da kullanmaktadırlar. Nitekim, ara sıra sert tartışmalar yapılmalarına ve birbirlerine sistemli demecilerle taş atmalarına rağmen işveren çevrelerinin Türk İş'e hâlâ "Dost" kalması, ünlü "partilerüstü politika" işleminin doğal bir sonucudur.

Buna karşılık, Yapı İş'in bir buhrana sürüklenmesi ve Tahir Öztürk'ün geçen hafta öldürülmüş olması, bu sendika liderinin işçi sınıfının politik müdahalede yer alması görüşünü benimsemiş bulunmasının sonucudur. Bütün sendikacıları derin derin düşündüren cinayeti, basit bir olay saymak mümkün değildir. Mümkün değildir, çünkü, işçilerin sendika ödentilerinin ücret bordrosundan kesilmesi düzeniyle birlikte Türkiye'de "Gangster sendikacılık" da doğmuştur.

Türk İş'in İzmir Bölge Temsilcisi Burhanettin Asutay'ın "Türkiye İkinci bir Amerika olabilir (!)" kehaneti Amerikadaki sendika gangsterliğinin memleketimizde de kanlı örneklerini vermesiyle gerçekleşmiştir. Yapı İş örgütünün parçalanması, hem de masas ve yolluk ödediği en yakınlardan ca çöktürmek istenmesi, Tahir Öztürk'ün hatalı adımlar atmasına, zigzaglar yapmasına rağmen politik bilince ermesinin ve üyelerine aynı bilinci vermeğe çalışmasının bir sonucudur.

İnşaat işçileri, yaptıkları iş bakımından, en çok çile çeken ve en çok işsiz kalan emekçilerdir. Bir gün götürlü çalıştırılır, bir gün gündelik verilir, sigorta ettirilmez, sigortalansa bile primi kuruma ödenmez. Hastalansa ödenek alamaz. Eli kolu kırılrsa, vaktinde hastahaneye götürülmez. İşsiz kalınca para bulamaz, inşaatta iken hiçbir sosyal hakkı tanımaz. İş süresi 12 saatlı aşar, fazla mesai ücreti almaz. Çünkü inşaata çalışmaya gelen işçiler, toprağından kopan, işinden çıkarılan emekçilerdir ve inşaata vantiranlar da bir avuç

mutlu azınlıktır. Bu nedenle ucuz işçi çalıştırma, işçi sağlığına ve iş güvenliğine önem vermeme olağanlaşmıştır. İşkeleden düşüp beyni patlayanlar, dinamit atarken vücudu parçalanmış olanlar, çatıdan düşüp canı yere serilenler, sakat kalanlar, kan kusanlar, en çok bu işkolunda yılda 4-5 ay çalışanlarda görülmektedir. Onun için de bu işçilerin, yani yüzbinlerin örgütlenmesi, bilinçlendirilmesi, haklarına sahip çıkarılması, sömürücü iş çevrelerinin en çekindiği eylem olmuştur.

Tahir Öztürk, 15 Nisan 1959'de kurulan Ankara İnşaat İşçileri sendikası'na genel sekreter seçilmiş, kısa süre içinde kendini sevdirmiş bir marangozdur. Nitekim sendikanın 1953 kongresinde başkan Nazım Yılmaz 149 oy aldığı halde, Öztürk 156 oy almıştır.

Öztürk'ün çalışmalarıyla sendika kısa zamanda gelişmiş ve nihayet Yapı — İş Federasyonu adı ile bütün Türkiye'yi kapsar hale gelmiştir. Sendikanın gelişmesiyle paralel olarak Öztürk'ün de ünlü yayıncısı. Tatlı köylü şivesi, bilgili munis bakışları kanaatkâr tutumu ve ihtiyaçlar karşısında çare bulan zekâsı onu Türkiye sendikacıları arasında ön plana geçirmiştir. İnşaat işçileri sokaklarda yatmasın diye bir iş hanı yapmaya koyulmuş, işçi eğitimi önem vermiş, bu arada Ankara Belediyesi'nin Şehir Bahçesi'ni kiralamıştır. 1953-54'lerde ayda sadece 150 lira ücretle işçi dâvasına hizmet eden Öztürk'ün bu fedakârlara çalışması, işçilerle sarımaşdolaşığı, özel hayatında sınıfını inkâr eden tutumlarının olmayışı, tı nandırma ve eyleme geçirme gücünü de arttırmıştır.

Kongrelerde, toplantılarda, kurularda her vesile ile işçilerin derdine çare arayan Öztürk, zamanla yasalardan yetersiz olduğunu, her işteğin sonunda Meclis'e dayandığını görmüş tüt.

Öztürk ilk büyük mücadelesini 13 Ağustos 1962'de Karadeniz Ereğlisi'nde Morisson firmasına karşı mühteşem bir mitingle vermiş ve bu miting onu anti-emperyalist mücadeleye itmiştir. "Fukara" Tahir'in bir gün de işçilerle birlikte yalnızca meclise yürümesi, işçi hareketleri tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur.

1962 yılı başında Çalışanlar Partisi'ni kurma hevesi başlayınca Tahir Öztürk, "İşçilerin politika yapması zorunluğunu savunmuş, bir siyasi örgütün gereğinde ısrar etmiştir. Çalışanlar Partisi teşebbüsü suya düşükten sonra TİP'e giren Öztürk bu örgüt içinde sosyalist mücadeleye katılmış, 1963 mahalli seçimlerinde Ankara Belediye Başkanı adayı olmuştur.

Yüzbinlerce yapı işçisini bir büyük örgütte topladıktan ve ulustaracı yapı işçilerinin dinamik te-kilâtçılığıyla da işbirliği yaptıktan sonra

İŞÇİ

Kemal SÜLKER

Öztürk'ün genel sendikacılık çizgisi Türk İş ile kesin çatışma haline dönmüştür. Önce Yapı İş'i ve başkanını Türk İş ile kesin çatışma haline düşürmüş, sonradan bu örgütün başından Öztürk'ü uzaklaştırma şeklinde gelişmiştir. Bu tutum 1963 Yapı İş Kongresi'nde iflâs etmiş, ancak kongreden bir kaç gün sonra genel kurula katılan şube başkanları kendi illerine giderek kurulca ve usulünce karar alınmadan bir "hursat" hareketine girişmişlerdir. 22 ad ve 12 imza bulunan bir bildiri ile "Yapı İş Federasyonu'nun bünyesinden ayrışık sebeplerini kamuoyuna duyurmakta fayda mülahaza edenler", çirkin politikanın oyununa geldiklerini her halde sonradan anlamışlardır.

Bu arada Yapı İş Federasyonu'nun 1. Bölge Sendikası'nın başına getirilen Hasan Türkay (Şimdi AP Milletvekili) da, Cımsa İş'i Tahir Öztürk'e karşı harekete geçirmiştir.

Nihayet Öztürk, TİP'le ilişkisini kesmeğe zorlayanlara boyun eğmek zorunda kalmış, ancak kişiliğini bütün bütün yitirmemiştir. Direnen, bilinçli bir sendikacı olarak kalmıştır.

Bu sefer de Öztürk'ün karşısına Gangster sendikacılık çıkmıştır. Türkiye Demiryolları İşçileri Sendikaları Federasyonu kongre raporuna göre, Türk sendikacılığını bir ekmek kapağı ve bir vurgun yolu olarak benimseyenler türemiştir. Bu düşünce ile işverenlerin de desteklediği tüccar ve gangster sendikacılık doğmuştur. Ve sendikacılık yoluyla müreffeh bir hayatı amaç edinenler, gerçek işçi sendikalarında çöreklenmeye, bunu başaramazlarsa yeni örgütler kurmaya, her türlü kirlî yolu mübah sayarak sömürücü egemen çevrelerin ekmeğine yağ sürmeğe koyulmuşlardır.

Gerçek işçi örgütleri, bunlarla savaşırken karşılarında görülmez bazı kuvvetler şeklinde bir kısım işverenleri ve onların bazı örgütlerini seçmekte güçlük çekmemektedirler. Kendi çıkarı için işçi haklarını satanlarla mücadele etmeye kalkan Tahir Öztürk, gangster sendikacılığın ilk şehidi olmuştur.

İşçiler hızla kendi sınıf bilinçlerini ermez ve örgütlerini iç ve dış sömürüye karşı kalkan yapmazlarsa, sürünmekten, ezilmekten, hâlâ öldürülmekten kurtulamayacaklardır.

Acı sonucu önlemenin yolunu DİSK çevresinde toplanan bilinçli işçiler ve sendikalar bulmuştur. Aldatıcı çıkışlara ve üç kurşuluk zamlara değil, sahici örgütlerde eyleme katılarak gerçek kuruluşa sağlamaya bakmalıdır.

Demirel'in Bacanağı ve Öğretmen Kıyımı

Başbakan Demirel, öğretmenlerle yaptığı toplantıda «Öğretmen kıyımı» ile ilgili şikâyetlerin delilleriyle kendisine iletilmesini bildirmiş, gereken tedbirleri alacağını vaad etmişti. Geçen sayımızda İsparta'da bir öğretmenin açık mektubunu yayınlamıştık. Bu defa da yine İsparta'da Demirel'in bacanağı tarafından yürütülen «Öğretmen Kıyımı»nın kurbanlarından birinin, Keçiözü'den Saruhanlı'ya sürülen Öğretmen İlhan Alkan'ın açıklamalarını Başbakana iletiyoruz.

Son günlerden öğretmen kıyımı hızlandı. Eski Milli Eğitim Bakanı Sayın Orhan Deniz zamanında kıyım çarkları çok daha şiddetli çalışmıştı ama, 1961 Anayasası'nın savunucusu ve devrimci Türk Öğretmeni yılmamıştı. Bugün de yılmayacaktır.

Biz, Sayın Demirel'in son beyanatını dikkate alarak, sayın bacanağı tarafından yürütülen hukuk dışı davranışlardan haberdar olmadığımızı farz ederek, bu davranışlarını, belgelerle kendilerine arz etmeyi hukuk devleti ilkelerinin zedelenmesi bakımından görev saymaktayız:

İsparta Milli Eğitim Müdürü (Bacanak) bu makama, dördüncü koalisyon zamanında Sayın Demirel'in Başbakan yardımcılığında, eski müdürün sürdürülmesi ile getirilmiştir. Bu zat TÖS'lü üyelere baskı yapmayı, komplolar hazırlamayı asıl, millî eğitimle ilgili görevlerini tali olarak kabul etmektedir. İcrası da bu yöndedir.

1 — Keçiözü Halk Eğitim Merkez Müdürü Halit Kaynak, Anayasa düzeninin savunucusudur. 1960 ihtilâlinde sonra üç ay hapis yatan eski D.P. başkanı, A.P. başkanı ve daha sonra da belediye başkanı olunca, elinin altında çalışan masum insanlara 29-Ekim-1966 günü Halit Kaynak'ı dövdürmüştür. İş bununla da kalmamış, Sayın bacanağın yaptırdığı tahkikattan sonra Köy İşleri Bakanlığında 12-Aralık-1966 tarih ve 2158 sayılı kararname çıkıp gelmiştir. Bu kararnamede Halit Kaynak'ın Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü'nden alınarak, İsparta'nın mahrumiyet bölgesi sayılan Sütcüler'e ilköğretim öğretmeni olarak sürüldüğü bildiriliyordu. Çok da güzel bir gerekçe bulunmuştu... «Dövdüğünden ve çevredeki prestijini kaybettiğinden...»

2 — Bunun yanında, Keçiözü Ortaokul Müdürü A. İlhan Şahin, kayınpederi ile önmüzu kesip beni dövdüklerinde, adli tıbbat 15 günlük rapor almama ve de idari tahkikat açılmasını istememe rağmen,

men, tahkikat dahi açılmamıştır. Çünkü, Ortaokul Müdürü tokmağını aynı yere vuruyordu ve de hukuk devleti kuralı, larının dışındaydı. (Her türlü belge Keçiözü Asliye Ceza Mahkemesinde 1966/403 esas numaralı dosyada mevcuttur.) Bu iki olay arasında hukuk içi işlem bulmak zor olsa gerek.

Bunun yanında Sayın bacanağın, hukuk dışı tertipleriyle 10 ay açığa kalmamız, Danıştay'dan yürütmenin durdurulması kararını almamıza rağmen, bu kararın uygulanmaması basına uzun uzadıya geçtiğinden tekrarını lüzumsuz görmekteyiz.

3 — Şemsettin Kılıçaslan ve Y. Ziya Özgür, memleket sorunlarını bilen ve halkın mutluluğu için çalışan ilköğretim öğretmenleridir. 4.Nisan.1967 günü, M. Makal Keçiözü'ye ziyaretimize geldiklerinde bu iki öğretmen evimde konuk olarak bulunuyorlardı.

Kükürt yolsuzluklarının meydana çıkacağından korkan A.P. Başkanı, hakkımızda şikâyetçi olmuş ve Keçiözü Asliye Ceza Mahkemesi, şikâyet konusu suçların hiç birinin işlenmediğine dair 26.Nisan.1967 tarih ve esas: 1967/23, karar: 1967/25 sayılı ilâmı vermiştir. Şemsettin Kılıçaslan ve Y. Ziya Özgür'ün suçsuz olduklarına dair ailekları ilâmın Sayın bacanağın nezdinde elbette kıymeti olamazdı. TÖS'lü olmaktan daha büyük suç mu vardı?

İl Disiplin Kuruluna bu ilâmın bir suretini sunmamıza rağmen, A.P. Başkanının iddia ettiği bütün suçların işlendiği masa başında kabul edilmiş ve bu iki arkadaşımıza Sayın bacanağın yardımı ile aynı kural tarafından 17.6.1967 tarih ve 910 sayılı kararla ceza verilmiş ve de Sütcüler'in en ücre köylerine sürülmüşlerdir.

4 — Bunun yanında 1966-1967 ders yılında, altı ay içerisinde yalnız Keçiözü gibi küçük bir kazadan 12 öğretmenin sürülmesini hangi hukuk ilkelerine dayadıklarını takdirlerinize sunmakla yetineceğim.

Yukarıda belgelerle açıkladığımız olaylar, Türkiye'nin her tarafında sahneye konmakta, dir. Konacaktır da. Ama bu gibi tedbirler tekrar edelim, Türk öğretmenini «Uyanmasından korktukları» Türk toplumuna hizmetten alıyacaklardır.

İlhan ALKAN

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

FERMAN

Geçen hafta içinde Canip'ler, Yücel'ler, İhsan'lar, Emin'ler diyarı Diyarbakır'dan bana bir mektup geldi. Mektup, Sütlüce mahallesinin Çelik sokağındaki yedi numarada oturan çelik yürekli FERMAN'dan geliyordu.

Balen bir devlet dairesinde bekçilik yaptığını bildiren Ferman, yurdunun da bekçisi olduğunu mektubun içinde gönderdiği şiir ve yandan belli ediyordu.

Ferman'ın mektubu, bana ataların «Gâvurdan dost, domuzdan post olmaz» sözünü hatırlattı. Ferman, Anadolu'yu gerçek sevenler gibi, Amerikan gâvurunu sevmeyenlerden biri olarak karşımıza dipdiri çıkıyor.

Bugünkü Kıbrıs hâdisesinin de bir Amerikan oyunu olduğunu bilen ve şiirle bildiren Ferman, balen 36 yaşında olup yedi çocuklu hanımıyla divarı çatlak bir tek gözülü odada kira ile oturmaktadır.

Ferman'ın Diyarbakır'da köyleri, İstanbul'da apartmanları, Avrupa kumar masalarında paraları ve Beyoğlu gece kulüplerinde başkaları ile danseden karıları yoktur. Ama altı okka dört yüz dirhem bir yüreği vardır. İşte onun güçlü yüreğinden kopup gelen bir şiiri:

AMERİKAN BOZUGU

Şu Kıbrıs'ı karıştıran
Amerikan bozuguğudur
Milletleri vuruşturan
Amerikan bozuguğudur

Gırivas'ın kanlı eli
Patakoz uşağın dili
Gırmî sekiz can katili
Amerikan bozuguğudur

Kiminin yüzüne bakan
Kiminin evini yıkan
Her taşın dibinden çıkan
Amerikan bozuguğudur

Ferman der ki, kör olası
Zulümlerin en âlâsı
Türk halkının baş belâsı
Amerikan bozuguğudur

(Yeni Ajans : 8300 — 307)

ANT'da bir bölümü yayınlanan

Prof Pertev N. Boratav

Abidin Dino — Güzin Dino — Ferid Edgü

Anouar Abdel — Malek'in

Kültür Emperyalizmi

üstüne konuşmaları çıktı.

3 Lira. Tek istekler için pul gönderiniz.
Kitapçılarda arayınız.

ATAÇ KİTABEVİ
Ankara Cad. 47/1 — İstanbul

İyi planlanan ve yürütülen bir reklam ve tanıtma faaliyeti bir mükemmelleşme için masraf kapısı olmaktan çıkar, karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1 kat 3
Telefon: 27 68 00 - 27 68 01. İstanbul

(Basın : 24956 — 308)

STALİN'İN YAZDIĞI KİTAP :

« Diyalektik ve Tarihi Materyalizm » çıktı - 4 Lira
BİLİM VE SOSYALİZM YAYINLARI, 22 nci Sokak, 12/A - Ankara

(Ant Der.: 365)

Onlar şehit

Biz gazı
Turhan Selçuk — Milliyet

Bâbiâli Basınının Kıbrıs Üzerine Sarı Gazeteciliği ..

Emperyalistlerin entrikaları sonucunda patlak veren Kıbrıs gerginliği ve ortaya çıkan savaş ihtimali, tiraj peşindeki İstanbul gazetelerinin büyük çoğunluğu tarafından «sarı gazetecilik» yapma fırsatı sayılmış ve bir takım kasıtlı haberler, meselelerin derinine inmeyen zorlama yorumlar ve hamasi yayınlarla halkı büyük ölçüde yanıltılmıştır. Hükümetin kararsızlığı yanında gazetelerin sırf sansasyon yaratmak üzere verdikleri asılsız haberler vatan-dışların gelişmeleri sağlıklı bir biçimde değerlendirmelerini önlemiştir.

Bu arada, sağıcı gazeteler, meseleyi sadece bir Türk - Yunan çatışması olarak göstermek ve Amerikan emperyalizmi ile onun uşaklarının kirli işbirliklerinden vatandaşların haberdar olmasını önlemek için ellerinden gelen gayreti esirgememişler, meseleyi gerçekçi şekilde ele alan sosyalist yazarları da bozgunculuğa meclamağa kalkışmışlardır.

Kıbrıs çatışmasının uvertürünü teşkil eden Denktas Olayı özel olarak tertiplendiği anlaşılan Hürriyet Gazetesi'nin aynısı kararı ile ilgili yayınları kamuoyunda büyük bir dikkatle izlenmiştir.

Türkiye'nin Kıbrıs'a mutlak surette bir çıkartma yapacağı kanaati, Hürriyet'in Ankara temsilcisi Cüneyt Arcayürek'in aşağıdaki yazısıyla doğmuştur.

Arcayürek, «Dönüşü olmayan yol» başlıklı yazısında şunları yazmıştır: «Dost devletler, Amerikalılar, İngilizler, şunlar veya bunlar... Artık o hale gelmiştir ki, Türkiye haysiyet savaşını kimseyle engelleyemeyeceğini herkese anlatmıştır. Amerika nihayet anlamıştır ki, bugün engelleyici bir Johnson mektubu, dost saydığı bu ülkeden bu defa bir daha gelmemek üzere gitmesine yol açacaktır. Silâh bir operatörün keşkin neşteri gibi Kıbrıs meselesine inmelî veyahuh da Yunanistan sözle değil, lâf-la değil, kıvrırmakla değil, yaltaklanarak değil, tarihinde bel-

Demirel niçin kuvvetli?

Başbakan Süleyman Demirel olgun adamdır, ruh, akıl ve bedence sağlamdır, iptilâları, hafif hevesleri yoktur, açık vermemektedir. Bu çok mühimdir ve bunun için «kuvvetli» dir. Gültükçe kuvvetlenmektedir ve Kıbrıs davasını müsbet sonuca bağladığı zaman en ters kelimeler bile inkâr imkânını bulamayacaklardır.

KADIRCAN KAFLI
(Tercüman - 23.11.1967)

ki de ilk defa erkek gibi hareket ederek illeklermizi olduğu gibi yerine getirmelidir.

Yeni İstanbul'da Tarih Bugra, emperyalizmin oyunlarını hasırlaftı ederek şöyle demiştir: «NATO imiş, Amerika müdahale edermiş, İngiltere istemezmiş, Lâf bunlar. Bu lâflar senli hedefinden koparmak, sana asıl tehlikeyi, asıl düşmanı unutturmak içindir. Olan olmuştur, yapılan yapılmıştır ve artık bütün ihtimaller ikinci ve hattâ üçüncü plandadır. Artık bir sen varısın, bir de Yunan...»

Bâbiâlide Sabah'ta Vecihi Ünal da «NATO'nun bağımsız bir milli politika tatbikini im-

kânsızlaştırdığı boş bir iddiadır ve buntun en açık ispatı pakta üye olan devletlerden çoğunun bağımsız milli bir politika tatbik etmekte olmalarıdır. Türkiye NATO dışında bulunsaydı, NATO ülkelerini karşısında bulacaktı ve Kıbrıs meselesinin halli daha da zorlaşacaktı» diyerek NATO'yu savunmuştur.

Bugün Gazetesi'nde Mehmet Şevket Eygi, asıl düşman emperyalizmi hedef tutan solculara çatarak dikkatleri başka noktaya çekmeğe çalışıyordu: «Bu tarihî günlerde dış düşmanlarımız kadar iç düşmanlarımızı da dikkat etmemiz gereklidir. Bilhassa Moskof taraftan komünistlere. Onlar bu milletten değildir. Vücutları burada yaşar, fakat kalpleri Moskova'da ve Pekin'de çarpar. Dikkatli olalım. Önümüzde dış düşman varsa içimizde de beşinci kol vardır.»

Metin Tokar da sosyalistlere çatarak «Biraz su, lütfen patlıcağız olsun» başlıklı fıkrasında şöyle demiştir: «Şimdi Türkiye bir Kıbrıs meselesiyle meşgul. Ama bu Kripto bakımından gene kendi kampanyasının fırsatı: Türkiye NATO'dan çıksın. Türkiye batı blokundan çıksın. Bu dava biz NATO'dayız diye mi çıkmıştır. NATO bundan pek mi memnun? Türkiye batı blokundan sesini daha iyi duyuran bir partner olma yolunda iken «hep kabahat Amerika'da», «hep kabahat NATO'da», «biz batı düzenini terketmeliyiz» leryatlarının «koparılması

bir ideolojiye elbet hizmettir. Ama Türkiye'ye hizmet değildir.»

Tercüman'da Ahmet Kabaklı da aynı şekilde NATO'yu savunmuştur: «Komünistlerin kurmaz, Kıbrıs'ı kana bulayan felâketten efendisi hesabına bir şeyler çıkarmaya kalkıyor. Bu

çeviren ve egemen sınıfların sözcüsü durumuna giren Falih Rıfkı Atay da Dünya'da şunları yazabilmiştir: «Herkesin istediği krizli savaştan atlatabilmek ve NATO'nun bu en nazik bölgede yıkılmasına meydan vermemekliğimizdir. Son gösterilerde bir iki sapık

Ada kovboyları

Günah yalnız düşmanların mı? Şu Rauf Denktas denen zat, memleketin başını bunca galleyle soktuktan, hatâlı Geçitkale - Boğaziçi köylerinde o kadar masumu doğrattıktan sonra ne yapıyor biliyor musunuz? (Vatan için Kıbrıs'a çıkmak üzere!) Evvelce anlaşıldığı bir gazetede tatlı tatlı kovboyluk macerası hatıralarını yazıyor. Böylesi adama 10 yıldan beri «İlderi» diye bakan zavallı Kıbrıs'ta hâlâ yaşayan bir kaç Türk varsa ona da şükretmek lazım. Nerede bir Makarios, bir Grivas... Nerede bizim röportaj satıcı Ada kovboyılar.

AHMET KABAKLI
(20.11.1967)

fırsatı ganimet bilerek bizi NATO'dan ayıracak kâfir. Yunanlılarla hem savaş yaparız, hem de nasıl her ikimiz NATO'da müttefik bulunurmuşuz. Yahu biz kendileri ile aynı güzel memlekette oturmaya nasıl razı oluyoruz da, Yunanistan ile hem düşman, hem müttefik olmayı neden kabul etmiyelimiz?

Birinci Kurtuluş Savaşında Atatürk'ün inaiyetinde bulunduğu halde, kırk yıl sonra görülmemiş bir dönüşle her türlü kurtuluş hareketine sırt

Amerikan bayrağını yakmıştır. Türk bolşevikleridir bunlar. Hükümeti ve orduyu serbest bırakalım. Solun oyununa düşmeyelim. Sol ne derse Türk'ün menfaati onun tersidir.»

Ancak, sağıcı gazetelerin NATO'yu ve Amerika'yı koruma gayretleri hafta sonunda kelimelerin tam anlamıyla iflâs etmiş ve «bütün dikkatleri üzerinde toplayan» Hürriyet Gazetesi hafta sonunda şu manşeti vermek zorunda kalmıştır:

«Tıpkı bundan dört sene evvel olduğu gibi AMERİKA YIL NE 6 NCI FİLOYU HAREKETE GEÇİRDİ.»

Hürriyet'in bu manşeti, sadece NATO'yu ve Amerika'yı korumakta kendilerini görevli sayan sağıcı gazeteleri değil, o layihaların başından beri Türkiye-Yunanistan savaşını hararetle destekleyen ve Demirel'in NATO'ya rağmen, Amerika'ya rağmen harekete geçeceğini sanarak böyle güç zamanlarda AP iktidarını desteklemeyi görev sayan bazı gerçekçi yazarları da tekrar acı gerçeklerle karşı karşıya getiriyordu...

YILDIZ FALINA LÜZUM YOK, TONTON!

Her türlü tenkide eyvallah ama, Grivas'ın içinde sakladığı gizli kötü niyetini önceden keşfetmeğe imkân var mıdır? Bizim bu Türk düşmanı Yunan generali ile görüşmelerinde telepati bağları yoktur. Bir fesatçının tasarladığı hukuk dışı bir tecavüz ve sulkastı, nereden anlayalım? Elbetteki istihbar vasıtaları malûm. Kıbrıs siyasetini yitirdiğimiz idare etmek kudretine sahip değiliz.

ORHAN SEYFİ ORHON
(Sarı Havadis - 20.11.1967)

ANT'ın notu: Grivas'ın niyetini keşfetmek için yıldız falına hiç de lüzum yoktur, gazete okuyucusu olmak yeterdi. Çünkü, Grivas'ın «Enosis kılıcıyla sağlayacağı» dair demeçler üç hafta önce, Tonton'un kendi gazetesinde de dahil, bütün Türk basınında çıkmıştır.